

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τρίτος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι — Γραφεῖον τῆς Λευκοῦσας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

9 Ἰανουαρίου 1877

ΤΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΝΑΥΤΙΚΑ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Τὰ πολιτικά συμβάντα τὰ σήμερον ἀπασχολοῦντα τὸν κόσμον προσεῖλκυσαν πάντων τὴν προσοχὴν καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ τῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Ἀπό τινων ἐτῶν ἐναυπηγήθησαν νέου ὄλου χαρακτῆρος θωρηκτὰ σκάφη, οἱ στόλοι ὑπέστησαν λίαν οὐσιώδεις μεταρρυθμίσεις, ὁ μεταξὺ δὲ θώρακος καὶ τηλεβόλου ἀγὼν φαίνεται ὅτι ἐγγίζει εἰς τὸ τέρμα του, ὑποχωροῦντος τοῦ θώρακος εἰς τὸ τηλεβόλον. Διὰ τοῦτο δέχεται εἶναι αἰ γινώμαι περὶ τῆς ἀξίας ἐκάστου πλοίου καὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ θωρακισμοῦ. Δὲν νομίζομεν δὲ ἄσκοπον διὰ βραχέων νὰ ἐκθέσωμεν εἰς πόσον σημείον εὐρίσκειται τὰ νῦν τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀνὰ ῥίψωμεν δὲ ταχὺ βλέμμα ἐπὶ τῶν κυριωτέρων χαρακτῆρων τῶν εὐρωπαϊκῶν στόλων.

Ἡ ἐφεύρεσις τῶν γιγαντωδῶν τηλεβόλων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν χρῆσιν παχυτάτων θωρακισμῶν, οὓς τέως ἐθεώρου ὡς ἀδυνάτους· ἄλλως δὲν θὰ ἦτο δυνατὸς ὁ ἀνταγωνισμὸς· ἔπρεπε τὰ καταστροφώματα τῶν πλοίων νὰ προφυλάσσονται ἀπὸ τῶν κατὰ κἀθετον βαλλομένων βλημάτων καὶ βαθμηδὸν ἐχρειάσθη νὰ γείνη ἀποδεκτὸν τὸ σύστημα τῶν ἀνωτέρων μετατοπισμῶν, ἔστω καὶ 40,000 τόννων.

Κατὰ τὸ 1873, τὸ ἀγγλικὸν τηλεβόλον 30 ὑφεκατομέτρων, ὑπερ ἔρριπτε βλήματα 272 χιλιogramμων, ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ ἰσχυρότατος τῶν πλοίων ὀπλισμὸς, οἱ δὲ ναυπηγοὶ ἐνόμιζον ὅτι προσφύλασσον τὸ πλοῖον ἐν κατεσκευάζον τοὺς τοίχους αὐτοῦ 34 ὑφεκατόμετρα παχέως. Τῷ 1875 ἐξήλθε τῶν ἀγγλικῶν ναυπηγείων τὸ τηλεβόλον τῶν 80 τόννων. Κατὰ τὸ 1876 ἐχύθη τηλεβόλον 100 τόννων, γίνεται δὲ ἤδη λόγος ἐν Πρωσίᾳ, ὅτι πρόκειται νὰ χυθῶσι τεράστια τηλεβόλα 150 τόννων.

Ἐπρεπεν ἀναγκαιῶς ἀναλόγως τῆς δυνάμεως τῶν τηλεβόλων τούτων νὰ παχυνθῇ καὶ ὁ θωρακισμὸς τῶν πλοίων. Ἀπὸ τοῦ 1859 μέχρι τοῦ 1868 ὁ θωρακισμὸς ἐγένετο κατὰ 44 ὑφεκατόμετρα παχύτερος· ἀπὸ τοῦ 1868 μέχρι τοῦ 1872, κατὰ 8' ἀπὸ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1876

κατὰ 5 ἀκόμη. Σιδηρὰ πλάξ 35 ὑφεκατομέτρων πάχους ἀντεῖχεν ἐκ τοῦ πλησίον εἰς τὰ τηλεβόλα τῶν 30 τόννων, χρειάζεται τώρα 80 ὑφεκατομέτρων πλάξ ἵνα ἀνθέξῃ εἰς τὰ τῆς νέας ἐφευρέσεως. Ἐξ ἀποστάσεως 1,800 μέτρων, τὰ νέα τηλεβόλα Κρούπ τῶν 57 τόννων θὰ ἔδύναντο ἀκόμη κάλλιστα νὰ διατρυφήσωσι τὸν θώρακα τοῦ λαμπροτάτου ἀγγλικοῦ θωρηκτοῦ Ἀκάμπτου (Inflexible), ὅστις εἶχε 61 ὑφεκατομέτρου πάχος.

Οἱ ναυπηγοὶ ὑπελάμβανον ὅτι, ὅσω μεγαλύτερα τηλεβόλα κατασκευάζονται, τόσο ὀλιγώτερα θὰ ἦσαν τὰ βλήματα καὶ ἐνόμιζον ὅτι τοῦτο θὰ ἦτο πλεονέκτημα ὑπὲρ αὐτῶν· ἄλλως τε, ἔλεγον, τὰ βλήματα τῶν τοιούτων τηλεβόλων θὰ ἦνε καὶ ἀνακριβῆ. Ὁ σκοπὸς λοιπὸν, πρὸς ὃν θὰ ἐβαλλον ταῦτα, κινητὸς ὢν, θὰ μετατοπίζετο πρὶν ἢ παρασκευασθῇ τὸ τηλεβόλον εἰς τὸ νὰ κτυπήσῃ. Ἀλλὰ τὰς ὑποθέσεις ταύτας τῶν ναυπηγῶν τὰς ἀνέτρεψαν τὰ νεώτερα συστήματα τῆς ὑδραυλικῆς γεμίσεως. Διὰ τούτων κατέστη ἡ βολὴ τριπλασίως ταχύτερα· ὡς πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῆς ἐπιτυχίας, ἡ πιθανότης διὰ τὰ μεγάλα τηλεβόλα φθάνει εἰς 95% εἰς 2,000 μέτρων ἀπόστασιν, 40% εἰς 4,000 μέτρων, 15% εἰς 6,000 μέτρων. Ἄς λάβωμεν ὡς μέσον ὄρον 50% ἀνὰ δύο δηλαδὴ βολὰς, ἡ μία θὰ ἐπιτυγχάνῃ. Ἡ ἀναλογία εἶνε ἤδη φοβερά.

Ἡς μέγας στόλος σύγκειται νῦν ἐκ θωρηκτῶν στρατευομένων (cuirassés d'escadre), ἐκ θωρηκτῶν σταθμευόντων (cuirassés de station), καὶ ἐξ ἀκταιωρῶν. Τὸ πρόγραμμα τοῦ γαλλικοῦ στόλου, ὅπερ ἐγένετο ἀποδεκτὸν ἐν ἔτει 1872, περιλαμβάνει 16 θωρηκτὰ πρώτης τάξεως, 12 δευτέρας, 20 ἀκταιωροὺς πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως. Ναυπηγοῦνται νῦν τρία στρατευόμενα θωρηκτὰ· ὁ Κεραυνοβόλος, ὁ Φοβερός καὶ ἡ Καταστροφὴ (le Foudroyant, le Redoutable, la Dévastation)· ἡ Τρίταιρα (Trident) ἐρρίφθη ἐπ' ἐσχάτων εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ ἀγγλικὸς στόλος περιλαμβάνει νῦν 31 θωρηκτὰ τῆς γραμμῆς λίαν διάφορα ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὸν χαρακτῆρα. Περὶ τὰ εἰκοσιν ἐξ αὐτῶν ἐναυπηγήθησαν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπινοήσεως τοῦ θωρακισμοῦ· ἔχει δὲ πρὸς τούτους 3 πλοῖα ἄνευ ἰστών, ταῦτα δὲ εἶνε τὰ ἔχοντα τοὺς παχυτάτους θώρακας, καὶ κατέχουσι μέσην θέσιν

μεταξύ των στρατευομένων θωρηκτών και των άκταιωρών, 4 άκταιωρούς και πλωτές κανονοφόρους (batteries flottantes) και τέλος 11 θωρηκτικά δευτέρως τάξεως.

Ο ρωσικός στόλος δεν ηύξησε παντάπασιν τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων του, περιλαμβάνει δὲ 3 στρατευόμενα πλοία, 1 θωρηκτὸν ἄνευ ἰστών, 2 σταθμεύοντα θωρηκτικά, 10 άκταιωρούς, ὧν 2 ἔχουσι ἄξιον λόγου χαρακτῆρα, ἐφ' οὗ θὰ ἐπιμεινόμεν ὀλίγον, καὶ 13 μικροὺς μνηύτορας (monitors).

Ο τουρκικὸς στόλος, ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν πλοίων του, καταλέγεται εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν εὐρωπαϊκῶν ναυτικῶν. Ο μάχιμος στόλος σύγκριται ἐκ 17 πλοίων, ὧν 7 θωρηκτικά δύναται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸ γαλλικὸν θωρηκτὸν Marengo καὶ ἔχουσι ἰσχυρὸν πυροβολικόν. Μία φρεγάτα ναυπηγεῖται νῦν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ 2 κορβέτται ἐν Ἀγγλίᾳ.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ γερμανικοῦ στόλου ὀρίζει αὐτὸν ὡς μέλλοντα νὰ σύγκριται ἐξ 23 μαχίμων πλοίων, 8 φρεγατῶν ὠρισμένων διὰ τὴν Βόρειον θάλασσαν, 6 κορβεττῶν διὰ τὴν Βαλτικὴν, 7 μνηυτῶρων ἢ άκταιωρῶν καὶ 2 πλωτῶν κανονοφόρων. Εἰς τὴν θάλασσαν ὑπάρχουσι νῦν 7 στρατευόμενα θωρηκτικά, 1 σταθμεύον, 2 άκταιωροί. Πάντα τὰ πλοία ταῦτα εἶνε νέα καὶ ἰσχυρά.

Ο αὐστριακὸς στόλος εἶνε μὲν ἀριθμητικῶς ὑποδεέστερος, ἀλλ' εἶνε ὁμοιογενέστερος. Εἰς τὴν θάλασσαν ὑπάρχουσι νῦν 6 στρατευόμενα θωρηκτικά, 4 δὲ ναυπηγούνται, καὶ 2 σταθμεύοντα θωρηκτικά. Ο ναυπηγούμενος Τέγγεωφ εἶνε ἐκ τῶν ἀρίστων πλοίων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Τέλος, ὁ ἰταλικὸς στόλος προσπαθεῖ παντὶ σθένει νὰ ἐξισωθῆ πρὸς τοὺς γείτονας αὐτοῦ στόλους. Περιλαμβάνει 11 πλοία, ὧν 6 στρατευόμενα θωρηκτικά, 4 σταθμεύοντα, 1 άκταιωρόν. Δύο δὲ θωρηκτικά ἄνευ ἰστών, ὁ Δουέλιος καὶ ὁ Δάρδολος, ναυπηγούνται τώρα.

Ἄπειρα χρήματα ἐδαπανήθησαν παντοῦ διὰ τοὺς στόλους. Ἄς κρίνῃ ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῶν ἐξῆς ἀριθμῶν. Ο τόννος τοῦ μετατοπισμοῦ ἀνὰ πλοῖον, ὅστις ἄλλοτε ἐστοίχιζε 800 φράγκα, ἔφθασε σήμερον 1,200 φράγκα. Τὰ διάφορα θωρηκτικά πλοία ἀντιπροσωπεύουσι σήμερον ποσὸν 1,250 ἑκατομμυρίων φράγκων, διανεμομένων ὡς ἐξῆς:

Ἀγγλία, 320,000 τόννους· Γαλλία, 190,000· Ῥωσία, 95,000· Τουρκία, 70,000· Γερμανία, 65,000· Ἰταλία, 60,000· Αὐστρία, 40,000· Ἰσπανία, 35,000· Βρασιλία, 35,000· Ὀλλανδία, 25,000· Δανιμαρκία, 25,000· Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι Ἀμερικῆς, 25,000· Σουηδία καὶ Νορβηγία, 15,000· διάφοροι ἄλλαι δυνάμεις, 25,000.

Ἐν ἐκείτῳ ναυτικῷ, τὸ σπουδαιότερον τοῦ

στόλου μέρος ἀποτελοῦσι τὰ κανονοφόρα θωρηκτικά. Τὸ πυροβολικὸν κεῖται εἰς μέρος, ἔνθα ὁ τοίχος τοῦ πλοίου εἶνε παχύτατος, ὑπάρχει δὲ γωνιώδης θυρὶς πρὸ ἐκάστου τηλεβόλου. Μεγαλύτερα τινὰ τηλεβόλα τοποθετοῦνται καὶ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὄντος θεωρηκισμένου.

Τὸ ἀγγλικὸν ναυαρχεῖον δύο μόνον κανονοφόρα θωρηκτικά (cuirassés à batterie) ἐναυπήγησεν ἐπ' ἐσχάτων, τὴν Ἀλεξάνδραν καὶ τὸν Τοιμηρόν. Ο Κ. Ρεῖδ ἐναυπήγησε διὰ λογαριασμὸν τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως τὸν Αὐτοκράτορα (Kaiser) καὶ τὴν Γερμανίαν (Deutschland). Ο Τέγγεωφ ἔχει τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα, ὅπως καὶ τὰ τουρκικὰ πλοία Νοσορετιέ, Μεσοοσιέ καὶ Νεμδοοσιέ, ἐπ' ἐσχάτων ῥιφθέντα εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐν Γαλλίᾳ διετηρήθη ὁ αὐτὸς χαρακτῆρ τῶν κανονοφόρων θωρηκτῶν εἰς τὰ πλοία, ἅπερ τελευταία ἐναυπηγήθησαν. Ἡ γαλλικὴ Καταστροφή (Dévastation) μάλιστα εἶνε κανονοφόρον θωρηκτὸν, ἔχον ἐν τῷ κέντρῳ 9 μεγάλη τηλεβόλα καὶ 8 μικρότερα.

Τὸ κυριώτερον τῶν κανονοφόρων θωρηκτῶν εἶνε νὰ ἔχουσι ὅσω τὸ δυνατὸν πλεῖον ἐπιθετικὰ μέσα, πάχος δὲ τοῦ θώρακος οὔτε πολὺ μέγα οὔτε πολὺ μικρὸν, νὰ ἔχουσι δὲ πρὸς τοῦτους ἰσχυρὸν πυροβολικὸν καὶ μεγάλην ταχύτητα διὰ νὰ δύνανται διὰ τῆς συγκρούσεως νὰ ἐπενεργῶσιν ἐπὶ τοῦ ἐχθρικοῦ πλοίου. Τέλος τὰ τοιαῦτα πλοία πρέπει νὰ μένωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν πλεῖον χρόνον εἰς τὴν θάλασσαν, χωρὶς νὰ ἔχουσι ἀνάγκην προμηθειῶν. Ὡς ἐκ τούτου ἀπαιτεῖται νὰ φορτώνηται τὸ πλοῖον κατ' εἰδικούς ὁλως ὄρους. Ἐπειδὴ αἱ προμήθειαι πρέπει νὰ ἦνε μεγάλαι, ἔπεται ὅτι πρέπει τὸ βάρος τοῦ πλοίου, τοῦ θωρακισμοῦ, τῶν τηλεβόλων κλ., νὰ ἦνε ἕλασσον. Πρέπει ἐπίσης νὰ ὑπολογισθῆ καὶ τὸ ἀντλούμενον ὕδωρ. Ὅθεν τὸ πρόβλημα καταντᾶ περιπεπλεγμένον. Θεωρεῖται τώρα ὡς ἀναπόφευκτος ἢ προμήθεια 550 τοῦλάχιστον τόννων γερανθράκων· τὸ ποσὸν τοῦτο ἀναλογεῖ πρὸς πλοῖον 2,000 μιλίων, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ ταχύτης τοῦ πλοίου εἶνε 10 ναυτικῶν μιλίων.

Ἡ γαλλικὴ Καταστροφή ἔχει εἰς τὸ μέρος, ἔνθα κεῖνται τὰ τηλεβόλα, θώρακα 38 ὑφεκατομέτρων, ἐρειδόμενον ἐπὶ προσκεφαλαίου (matelas en teak) 32 ὑφεκατομέτρων, κατὰς ρωμα δὲ μὲ χαλύβδινον ὄροφον 3 ὑφεκατομέτρων. Ἡ μηχανὴ, 6,000 ἵππων, κινεῖ δύο ἑλικας, δίδοντας 14 μιλίων ταχύτητα εἰς τὸ πλοῖον. Ἡ προμήθεια τῶν γερανθράκων ἀναλογεῖ πρὸς 2,800 μίλια, ἐπὶ 10 ναυτικῶν μιλίων ταχύτητος. Τὸ ἐμπροσθεν μέρος τοῦ πλοίου ὁμοιάζει πρὸς πτερνιστήρα. Ἡ Καταστροφή εἶνε τὸ μόνον πλοῖον, ὅπερ ἔχει κανονοστοιχείαν τηλεβόλων 32 ὑφεκατομέτρων· θεωρεῖται ὡς τὸ εἶδος τὸ μάλλον ἐπιτυχημένον.

Ο γερμανικὸς Αὐτοκράτωρ ἐναυπηγήθη ἐπὶ-

τηδες διὰ τὴν σύγκρουσιν, κάμνει δὲ περιστροφὰς μετὰ μεγάλης ταχύτητος· φέρει 8 τηλεβόλα Κρούπ 26 ὑφεκατομέτρων, τὸ δὲ κανονοστάσιον αὐτοῦ εἶνε θεωρηκισμένον διὰ θώρακος 25 ὑφεκατομέτρων. Ἡ ταχύτης του φθάνει εἰς 14 ναυτικὰ μίλια καὶ πλέον, ἢ δὲ προμήθειά του, 710 τόννων, ἀναλογεῖ πρὸς πλοῖον 3,400 μιλίων, ἐπὶ 10 μιλίων ταχύτητος. Εἶνε ἐκ τῶν πλοίων, ἅτινα ἔχουσι μεγίστην ἐπιθετικὴν δύναμιν. Ο Τέγγεωφ θεωρεῖται ἐκ τῶν τελειότερων πλοίων, τὰ ὁποῖα ἐναυπηγήθησαν κατὰ τὰ τελευταία ἔτη. Ἐχει 6 τηλεβόλα Κρούπ τῶν 29, ταχύτητα δὲ 15 μιλίων μετὰ τὴν προμήθειάν του, ἥτις εἶνε 670 τόννων, δύναται νὰ διατρέξῃ 3,000 μίλια. Ο θώραξ τοῦ κανονοστασίου ἔχει πάχος 356 ὑποχιλιομέτρων, εἶνε δὲ, πλὴν τοῦ κρασπεδώματος, ἐκ χάλυβος Bessemer.

Πάντα ταῦτα τὰ πλοία ἔχουσι ἰστούς, κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν. Πρώτη ἢ Ἀγγλία ἐπεχείρησε νὰ ναυπηγήσῃ πλοία ἄνευ ἰστών.

Ἡγέρθη δηλαδὴ ζήτημα, ἀν ἦνε δυνατόν νὰ αὐξήθῃσι τὰ ἀμυντικὰ καὶ ἐπιθετικὰ μέσα τῶν πολεμικῶν πλοίων ἀντικαθισταμένων τῶν ἰστών διὰ τινος ἄλλου τρόπου. Διότι ἀληθῶς μέγα ἐμπόδιον φέρουσι οἱ ἰστοί, ἀφ' οὗ δὲ εἰσήχθη ὁ ἀτμός, πρὸς τί οἱ ἰστοί; Πρὸς τί ἀκόμη τὸ ὑψηλὸν κατὰστρωμα; Διὰ νὰ ἀναγκάζομεθα νὰ τὸ θωρακίζομεν; Θὰ ἦτο πολὺ κἀλλιον νὰ ἦνε χαμηλὸν τὸ σκάφος, νὰ μὴ τὸ βλέπωσιν οἱ ἐχθροί καὶ νὰ ὑπερέχῃ μόνον εἶδος τι ὑψώματος, ἐφ' οὗ νὰ ὑπάρχουσι τὰ προστατευτικὰ τοῦ πλοίου μέσα. Τότε τὸ σκάφος, κρυπτόμενον ὑπὸ τῶν ὑδάτων, δὲν θὰ εἶχεν ἀνάγκην νὰ θωρακίζηται.

Κατὰ τοιοῦτον σχέδιον ἐναυπήγησε τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ Ναυαρχεῖον τὴν Καταστροφήν (Dévastation), τὸν Κεραυνοδόλον (Thunderer), τὸν Ἀτρόμητον (Dreadnought), τὸν Ἀλάρτα καὶ τὸ μέγιστον τῶν τωρινῶν θωρηκτῶν, τὸν Ἀκαμπτον (Inflexible). Κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Ἀγγλίας, ἤρχισεν ἡ μὲν Ῥωσία τὴν ναυπήγησιν τοῦ Μεγάλου Πέτρου, ἢ δὲ Ἰταλία τὴν τοῦ Δαρδόλου καὶ τοῦ Δουέλιου. Τὰ ἄνευ ἰστών θωρηκτικά εἶνε ἀληθῆ ὄχυρά φρούρια ταχέως μετακινούμενα καὶ δυνάμενα νὰ ἔχουσι ἰσχυρότατον πυροβολικὸν καὶ τελειότατον. Ο κ. Barnaby, ὁ σχεδιάσας τὸν Ἀκαμπτον, ἠθέλησε νὰ ἐλαττώσῃ ὅσω τὸ δυνατὸν τὴν θωρακισμένην ἐπιφάνειαν, ἵνα μείνωσιν ὅσω τὸ δυνατὸν παχύτεροι οἱ τοίχοι τῶν πυργίσκων. Διὰ τοῦτο ἡ τρύπις καὶ τὰ πλευρὰ τοῦ Ἀκάμπτου εἶνε ἐντελῶς βυθισμένα εἰς τὴν θάλασσαν εἰς 4μ., 96, ὑπερέχει δὲ ὄχυρωμένον κατὰστρωμα. Εἰς τὸ κέντρον ὑψοῦται εἶδος ὄχυρώματος 5 μέτρων ὕψους, 33 μήκους καὶ 23 πλάτους, ὑπὲρ αὐτὸ δὲ διαγωνίως δύο πυργίσκοι.

Τὸ πυροβολικὸν αὐτοῦ σύγκριται ἐκ 4 τηλεβόλων 80 τόννων, ἢ βολὴ τῶν ὁμοίων, ὅταν ἐκ-

πυροκροτῶσι διὰ μιᾶς, εἶνε 2,280 χιλιογράμμων. Οὕτω πῶς δὲ εἶνε διατεθειμένα τὰ πράγματα, ὥστε ἀν παραστῆ ἀνάγκη ἕνεκα τῆς προόδου τοῦ πυροβολικοῦ, νὰ δύωνται νὰ ἀντικαταστήσωσι τὰ πυροβόλα τῶν 80 τόννων πυροβόλα 150 τόννων. Ἡ ὀχύρωσις ἀπὸ τοῦ κυρίως ὄχυρώματος μέχρι τοῦ σκάφους εἶνε 640 ὑποχιλιομέτρων. Κατὰ τὴν ναυμαχίαν δύναται νὰ εἰσαχθῆ θάλασσιον ὕδωρ εἰς τινὰ ὠρισμένα τοῦ πλοίου μέρη καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ βυθισθῆ τὸ πλοῖον 30 ἀκόμη ὑφεκατόμετρα. Τὸ ἐμπροσθεν καὶ ὀπισθεν ἀθωράκιστον μέρος τῆς τρύπιος προστατεύεται παρὰ τοῦ ὕδατος, ὅπερ ἐκεῖ ἔχει βάθος 2 μέτρων καὶ 26 ὑφεκατομέτρων. Ἀν δὲ τρυπηθῆ πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἢ τρύπις, τὰ ὕδατα δὲν θὰ κατακλύσωσιν εἰμὴ διατεταχισμένα χωρίσματα τοῦ πλοίου. Καὶ τοῦτο δ' ἀν συμβῆ, τὸ πλοῖον θὰ βυθισθῆ κατὰ 31 ὑφεκατόμετρα. Ἡ ταχύτης τοῦ πλοίου εἶνε 14 μιλίων, δύναται δὲ μετὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἀνθράκων ἦν ἔχει νὰ διατρέξῃ 3,400 μίλια. Ὁμοίωτοιοι ἀλλὰ μικρότεροι εἶνε ὁ Ἀίας καὶ ὁ Ἀγαμέμνων, διότι δύσκολον εἶνε νὰ κάμῃ ἐλιγμούς ὄγκος, οἷος ὁ τοῦ Ἀκάμπτου. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀγγλικὴ Καταστροφή χρειάζεται 12,000 τόννων μετατοπισμῶν, ὁ Ἀκαμπτος δὲ 200 τόννων περιπλέον. Ζήτημα δὲ εἶνε πῶς εἰς μίαν ναυμαχίαν θὰ κάμνωσιν ἐλιγμούς ὄγκοι τόσον μεγάλοι καὶ μήκους 100 μέτρων.

Ὁμοίωτοιοι εἶνε ὁ Ῥωσικὸς Μέγας Πέτρος, ἐπειδὴ ὅμως ἐναυπηγήθη πρὸ τινῶν ἐτών, ὁ θώραξ αὐτοῦ ἔχει μόνον 50 ὑφεκατομέτρων πάχος. Εἰς ἕκαστον πύργον του ἔχει δύο τηλεβόλα τῶν 40. Τέλος ὁ Δάρδολος, ναυπηγηθεὶς ἐν Νεαπόλει, καὶ ὁ Δουέλιος ἐν Σπετσίᾳ, παρέχουσι ἡμῖν τὸν τέλειον τύπον θωρηκτοῦ φρουρίου φερομένου ἐπὶ πλωτοῦ σκάφους καὶ δυνάμενου ἀβλαβῶς νὰ ὑποστῆ καὶ τὰ ἰσχυρότατα βλήματα. Τὸ σχέδιον τῶν πλοίων τούτων τὸ ἔδωκεν ὁ κ. Brin, τὰ νῦν ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργῶς τῆς Ἰταλίας.

Ὁμοιάζουσι πολὺ πρὸς τὸν Ἀκαμπτον. Ἐν τῷ κέντρῳ ἔχουσι πυργίσκους μετὰ τηλεβόλα ἰσχυρὰ 100 τόννων, εἶνε δὲ ἐξωσμένα μετὰ θώρακα 459 ὑποχιλιομέτρων. Τὰ ἄκρα δὲν εἶνε ὄχυρωμένα, προστατεύονται ὅμως διὰ καταλλήλων χωρισμάτων καὶ θωρηκτοῦ καταστρώματος. Ἐχουσι 14 μιλίων ταχύτητα. Δύναται νὰ φέρωσι δὲ προμήθειαν ἀνθράκων ἐπαρκούσαν δι' ἀπόστασιν 4,000 μιλίων. Τὰ ἀληθῆ ταῦτα φρούρια τοῦ ἰταλικοῦ ναυτικοῦ εἶνε τὰ κἀλλιστα ὠπλισμένα μέχρι τοῦδε. Τὸ ἀληθές ὅμως εἶνε ὅτι ὁσημέραι γίνεται πρόοδος καθ' ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὸν ἀπανηρότατον τοῦτον ἐξοπλισμὸν. Ἡδὴ γίνεται λόγος περὶ ναυπηγήσεως πλοίου 122 μέτρων μήκους, 14 μιλίων ταχύτητος, 48,000 ἵππων δυνάμεως, ἔχοντος δύο

πύργους θωρηκτούς 80 υφεκατομέτρων, έκαστος τῶν ὁποίων θά περικλείη ἐν τηλεβόλον 160 τόνων. Ὁ μετατοπισμὸς λέγεται ὅτι θά ἦνε 16,000 τόνων. Εὐλόγως δύναται τις νά ἐρωτήσῃ ἂν ἀληθῶς θά ἦνε καὶ χρήσιμοι οἱ μέγιστοι, ἀλλὰ καὶ δυσκίνητότατοι οὗτοι ὄγκοι.

Εἰς τὰ ἄνευ ἰστών θωρηκτὰ ἐπεζητήθη ὅσα τὸ δυνατόν ὁ συνδυασμὸς τῆς ἀμυντικῆς καὶ ἐπιθετικῆς δυνάμεως καὶ ἡ προφύλαξις τοῦ πυροβολικοῦ. Ταχέως ὅμως θά γείνη κατάδηλον ὅτι τίποτε δὲν ἀξίζει τὸ πυροβολικὸν ἂν καὶ τὸ ὑποβαστάζον σκάφος δὲν ἔχη ἀρετάς. Τὰ συνήθη θωρηκτὰ ἔχουσι τὸ ἐμβολὸν τῶν, ἐν ἧ περιπτώσει ἤθελον ἐξαντλήσει τὰ βλήματά τῶν. Τὰ ἄνευ ἰστού θωρηκτὰ ὅμως, ὀγκώδη ὄντα καὶ δυσκίνητα, δυσκόλως θά δύνωνται νά ἀποφύγῃσιν τὴν σύγκρουσιν τοῦ εὐκίνητοτέρου ἐχθρικοῦ πλοίου. Πολλάκις δὲ ἡ ταχύτης ἐνίκησε τὸν ὄγκον. Ἐπὶ ναυτικῆν λοιπὸν ἐποψίαν δὲν εἶνε ἐπιτυχημένα τὰ ἄνευ ἰστών θωρηκτὰ, εἶνε πολὺ χαμηλά, πρέπει εἰς τὴν παραμικρὰν θαλασσοταραχὴν νά κλείωσι τὰς θυρίδας, ἡ δὲ ἐν αὐτοῖς διαμονὴ καταστῆ τότε ἀνυπόφορος. Ὡς ἀκταιωροὶ μᾶλλον φαίνεται ὅτι δύνανται νά χρησιμεύσωσι τὰ τοιαῦτα πλοῖα, ἀλλὰ τοιοῦτος δὲν εἶνε ὁ προορισμὸς τῶν.

Ὡς πρὸς τὰ σταθμεύοντα θωρηκτὰ, λέγομεν ὅτι ταῦτα ὑποτίθεται ὅτι ἐν πολέμῳ θά ἦνε βοηθητικὰ τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ στοιχίζουσι πολὺ ἀναλόγως τῶν ὄχι μεγάλων ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας εἶνε προορισμένα νά προσφέρωσιν. Ὡς σταθμεύοντα εἶνε παρὰ πολὺ θωρακισμένα, ὡς μάχημα δὲν εἶνε ἀρκετὰ θωρακισμένα. Ὁ τύπος οὗτος θεθαίως θά μεταβλήθῃ ἐν τῷ μέλλοντι.

Ὀλίγα τινὰ ἀκόμη περὶ τῶν ἀκταιωρῶν. Οἱ ἀκταιωροὶ εἶνε μικρὰ θωρηκτὰ μὲ ὠχυρωμένους πυργίσκους, δυνάμενα παντοῦ νά εἰσχωρήσωσι. Τὸ ὄνομά τῶν ἄλλως τε δηλοῖ καὶ τὴν χρῆσιν τῶν. Ἀναφέρομεν μόνον περὶ αὐτῶν νέαν τινὰ ἀπόπειραν, ἣν ἐπεχείρησεν ἐν Ῥωσίᾳ ὁ ναύαρχος Πόπωφ, ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁποίου οἱ τοιοῦτοι ἀκταιωροὶ ὠνομάσθησαν *ποπόδκαι*, εἶνε δὲ κυκλοτερεῖς κανονοφόροι. Αἱ *ποπόδκαι* ἐνεποίησαν αἰσθησὶν εἰς τὸν ναυτικὸν κόσμον, διὰ τε τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐφευρετοῦ καὶ διότι πολὺ ἐπήνεσεν αὐτάς ὁ σοφὸς Ἀγγλὸς μηχανικὸς κ. Reed. Προορισμὸς τῶν ἀκταιωρῶν τούτων εἶνε νά φρουρῶσι τὸ στόμιον τοῦ Βορυσθένους (Dnieper) καὶ τὸν λιμένα τοῦ Νικολάιεφ. Ἦτο χρῆσιμὰ νά εὐρεθῆτι ἐπιτήδεια διὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα διότι τὰ ὕδατα εἶνε πολὺ ἀβαθῆ. Ἀπέβλεψε δὲ ὁ ναύαρχος Πόπωφ εἰς τὴν κυκλοτερῆ σχήμα, διότι τὸ σχήμα τοῦτο εἰς δεδομένον ὄγκον ἀπαιτεῖ τὴν ἐλαχίστην ἐπιφάνειαν θωρακισμοῦ. Ἡ

δυνήθησεν λοιπὸν ἐλαττοῦντες τὸν μετατοπισμὸν, νά ἀυξήσωσι τὸν θωρακισμὸν. Δύο κανονοφόροι (batteries) ἐναυπηγήθησαν κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο, τὸ *Νόβγοροδ* καὶ ὁ *Υποναύαρχος Πόπωφ*. Τὸ *Νόβγοροδ* ἔχει 30 μέτρων διάμετρον, ὁ *Υποναύαρχος Πόπωφ* 40. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κυκλοτεροῦς σκάφους ὑψοῦται ὠχυρωμένος πύργος μὲ δύο τηλεβόλα Κρομπ 30 υφεκατομέτρων, πυροβολοῦντα ἐκ τοῦ ἀσκεποῦς (en barbette) 4μ.30 ὑπεράνω τοῦ πλωτοῦ σκάφους. Ὁ πύργος προστατεύεται ὑπὸ πλακῶν 30 υφεκατομέτρων. Ὁ περιζώνων θώραξ ἔχει ὕψος 1μ.80. Τὸ κατάστρωμα προστατεύεται ὑπὸ τριπλῆς *λαμαρίνας*, πάχους ἐν συνόλῳ 70 υφεκατομέτρων. Ὁ μετατοπισμὸς εἶνε 2,500 τόνων εἰς τὸ *Νόβγοροδ* καὶ 3,600 εἰς τὸν *Υποναύαρχον Πόπωφ*. Ἡ μηχανὴ ἔχει 3,000 ἵππων δυνάμιν, ἡ δὲ ταχύτης εἶνε 8 μιλίων. Ἡ κίνησις γίνεται δι' ἐξ ἑλίκων, οἷτινες δύνανται ἕκαστος χωριστὰ νά ἐνεργήσωσιν. Οἱ ἑλίγμοι γίνονται ταχύτατοι. Τοῦτο δὲ εἶνε ἐκ τῶν σημαντικωτάτων πλεονεκτημάτων τῶν κυκλοτερῶν κανονοφόρων. Εἰς ἐν καὶ ἡμισυ λεπτόν τῆς ὥρας τὸ πλοῖον δύναται νά κινήθῃ περὶ ἑαυτὸ.

Δὲν προτιθέμεθα νά συζητήσωμεν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ τύπου τούτου, περὶ οὗ ἄλλως τε πολλὰ δύναται τις νά εἴπῃ. Μὲ τὸν συνήθη τρόπον, εἶνε δυνατόν νά ἐλαττωθῇ ἀκόμη ὁ μετατοπισμὸς. Τὸ κυκλοτερῆ σχήμα συνεπάγεται μεγάλαν ἀντίστασιν κατὰ τὸν πλοῦν, ὅθεν αἱ μηχαναὶ πρέπει νά ἔχωσι δυνάμιν πολὺ πλεόν ἐκτεταμένην καὶ ἐπὶ τέλους γίνονται μετατοπισμὸς, ἂν θά ἠδύνατό τις ἄλλως νά ἀποφύγῃ. Ἐπειτα 8 μιλίων ταχύτης εἶνε πολὺ ὀλίγον, ἔστω καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα πλοῖα, τὰ ὁποία ὅμως δυνατόν εἶνε νά ἐμπέσωσιν ἐν τῷ μέσῳ ναυκλάστρων. Ὅπως δὴ ποτε ἡ ἀπόπειρα αὕτη περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὰ φῶτα τῶν Ῥώσων μηχανικῶν καὶ εἰς τὴν ἱκανότητα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν, ὑποναύαρχου Πόπωφ.

Τοιαύτη ἐν συνόψει ἡ τωρινὴ κατάστασις τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ. Ἐνθα τόσαι καὶ τόσον διαφοροὶ ἐνέργειαι γίνονται, θά ἦτο δύσκολον νά ἐξαγάγῃ τις τελικὸν συμπέρασμα. Τίς ἔχει δίκαιον, τίς εὐρίσκειται ἐν τῇ ἀληθείᾳ; Τὸ ἐν εἶδος τῶν πλοίων ἀποκλείει τὸ ἕτερον, τὸ ἐν ἔχει μεγαλητέραν ἐπιθετικὴν δυνάμιν, τὸ ἄλλο μεγαλητέραν ταχύτητα, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἡ ὑπεροχὴ ἐνὸς στόλου δυνατόν νά ἦνε καὶ ὅλως στιγμιαία. Διότι παύει ἀπὸ τοῦ νά ὑπερέχῃ ὁ εἰς στόλος, ὅταν οἱ ἄλλοι ναυπηγήσωσι παρόμοια πλοῖα, πᾶσαι δὲ αἱ δυνάμεις ἀντιφί-

τὴν Βαβυλωνία εἶντα κυκλοτερῆ πάντα σκῦτινα. Ὅμοιον τύπον προτίταναν οἱ κκ. Malot καὶ Harbar, ὑπογραμματοῖς τῆς ἀπρεσίας τῶν φάρον ἐν Ἀγγλίᾳ, διὰ μάχημα πλοῖα. Ὁ δὲ μέγας περιηγητὴς Σαμουήλ Βάικερ ὑπέβαλεν εἰς τὸ Ναυαρχεῖον σχέδιον κυκλοτεροῦς πλοίου 10,000 τόνων, μὲ τηλεβόλα 40 τόνων.

1. Περὶ κυκλοτερῶν πλοίων ποιεῖται λόγος ὁ Ἡρόδοτος (V, 194) λέγων τὰ πλοῖα αὐτοῖσι (τοῖς Βαβυλωνίοις) ἔσσι τὰ κατὰ τὸν ποταμὸν πορευόμενα εἰς

λοτιμοῦνται νά φθάσωσιν ἡ μία τὴν ἄλλην. Ἐπειδὴ δὲ ἀπεδείχθη ὅτι τὰ τηλεβόλον διατρυπᾷ τὸν θώρακα, προδοῦσι δὲ ἡμέτεροι τὸ πυροβολικὸν, ἀκολουθεῖ ὅτι καὶ διὰ τὸν πρυχῆτατον θώρακα θά ἐλθῇ ἡ ὥρα του. Ἐκ πόσων ἄλλως τε περιστάσεων ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία εἰς μίαν ναυμαχίαν, ἂν τις ἀρχίσῃ νά ὑπολογίσῃ ἀπὸ τῆς καταστάσεως τῆς θαλάσσης; Τί θά γείνῃ τὰ πουργωτὰ ἂν τύχῃ φουσκωμένη ἡ θάλασσα; Τίς θά ἐμποδίσῃ πλοῖον μεγάλης ταχύτητος νά ἐκλέξῃ τὴν ἀπόστασιν, ἐν ἧ θά ἀγωνισθῇ πρὸς πλοῖον μᾶλλον τεθωρακισμένον, ἀλλὰ βαρύτερον; Ὅτι διὰ τοῦτο θά ἀξίξῃ ὁ θώραξ, διὰ τὸ ἄλλο θά ἀξίξῃ ἡ ἀπόστασις.

Τοῦτο μόνον εἶνε τὸ βέβαιον, ὅτι αὐξάνουσι οἱ κίνδυνοι καὶ καταντῶσι καταστρεπτικαὶ αἱ δαπάναι. Ἄλλοτε ἐν πλοῖον ἐστοίχιζε 3 ἢ 4 ἑκατομμύρια, κατὰ τὸ 1869 ἐν θωρηκτῶν ἤξιζεν 7 ἢ 8 ἑκατομμύρια, τώρα μάλιστα ἀρκοῦσι 12 ἢ 13 ἑκατομμύρια, ἐν δὲ μόνον ναυκλάστρων ἀρκεῖ νά στείλῃ εἰς τοῦ Ὄκεανοῦ τὰ βᾶθη τὸν μέγαν τοῦτον πλοῦτον! Ἄλλοτε μία βολὴ τηλεβόλου ἐστοίχιζε 33 φράγκα, σήμερον ἡ βολὴ τῶν τηλεβόλων 32 υφεκατομέτρων ἀξίζει 680 φρ., 1,000 δὲ φρ. καὶ πλέον θά ἀξίξῃ ἡ βολὴ τῶν τηλεβόλων τῶν 150 τόνων.

Ὅταν οἱ πολεμιστὰι τοῦ 18^{ου} καὶ 19^{ου} αἰῶνος εἶδον ὅτι δὲν ἰσχυρον κατὰ τοῦ πυρός αἱ πανοπλῖαι τῶν, τὰς ἀπέθηκαν καὶ ἤρχισαν νά μάχωνται στήθος πρὸς στήθος. Καὶ εἰς τὸ ναυτικὸν, πλησιάζει τὸ τέρμα τοῦ θωρακισμοῦ. Πολὺ προτιμότερον θεθαίως εἶνε τὰ μικρὰ καὶ εὐκίνητα πλοῖα, ἀλλὰ τίς θά κάμῃ ἀρχὴν, τίς θά ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην; Εὐρισκόμεθα εἰς τὰς παραμονὰς νέας τοῦ ναυτικοῦ μεταρρυθμίσεως, διότι ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἔπακρον τῆς αὐξήσεως τοῦ τε πλοίου καὶ τοῦ τηλεβόλου. Ἡ πρώτη ναυμαχία ἦτις θά γείνη, θά δείξῃ τὸ ἄκαρπον καὶ ἀνίσχυρον τόσων προσπαθειῶν τότε θά δοθῇ τὸ σημεῖον ῥιζικῆς ἐν τῷ πολεμικῷ ναυτικῷ μεταρρυθμίσεως.

HENRI DE PARVILLE.

ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΓΚΑΗΜΑ

Τὸ παράθυρον οἰκίας τινὸς εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου ἤνοιξεν ἀποτόμως καὶ ἐφάνη ἀνὴρ πελοῦνός τὴν μορφήν καὶ βλοσυρὸς τὸ βλέμμα· ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐσφιγγεν αἱματόφυρτον ἐγχειρίδιον, ἐξ οὗ ἔσταζεν ἔτι τὸ αἷμα. Ἐρριψεν ἐν βλέμμα εἰς τὴν ἔρημον πεδιάδα, εἶτα ἐπήδησε κατὰ γῆς καὶ ἤρξατο τρέχων μέσῳ τῶν ἄγρων.

Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἔστη ἀσθμαίνων καὶ καταβεβλημένος εἰς τὸ ἄκρον δάσους τινὸς, εἰκοσι περίπου βήματα μακρὰν τῆς δημοσίας δόδο. Ἐξήτησε τὸ πυκνότερον καὶ ἀδιάβατον μέρος καὶ εἰσέδυσεν ἐκεῖ, μηδὲλως προσέχων εἰς

τὰς κατασπαρασσούσας αὐτὸν ἀκάνθας. ἤρχισεν ἀκολούθως νά σκάπτῃ διὰ τοῦ ἐγχειριδίου τοῦ τὴν γῆν, καὶ ἀφ' οὗ ὠρυξεν ὀπὴν ἀρκοῦντος βάθειαν, ἐθήκεν ἐν αὐτῇ τὸ αἰμοσταγὲς ὄπλον, τὴν ἐπλήρωσε διὰ τοῦ ἐξαχθέντος χύματος, ἐπέστρωσε χόρτον, ὅπερ ἐπάτησεν ἰσχυρῶς, καὶ εἶτα ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς γλῶσσης.

Ἠκροάσθη, ἐφάνη δὲ φοβηθεῖς ἐκ τῆς σιγῆς, ἧτις ἐπεκράτει ἐν τῇ πεδιάδι.

Ἦν ἡ ὥρα καθ' ἣν τὰ σκότη τῆς νυκτὸς διαδέχεται τὸ λυκαυγές, ὅτε τ' ἀντικείμενα διακρίνονται ἀμυδρῶς καὶ ὡσεὶ ἦσαν σκιαί. Τῷ ἐφάνετο ὅτι ἦν μόνος ἐν τῇ πενθίμῳ ἐκείνῃ καὶ ἀπεράντῳ ἐκτάσει, μόνος ἐν μέσῳ τῆς ἀφώνου καὶ σκοτεινῆς φύσεως.

Αἶφνης ἀνεσκίρτησεν ἀκούσας κρότον τινὰ ἦν ὁ τριγμὸς τοῦ ἄξονος φορτηγοῦ ἀμάξης, εἰς ἡμισείας περίπου ὥρας ἀπόστασιν ἐκείθεν εὐρισκομένης· ἀλλ' ἐν τῇ σιγῇ ὁ παράδοξος ἐκεῖνος καὶ ἄρρυθμος ἦχος ἠκούετο εὐκαινέστατα.

Εἶτα ἡ φύσις μικρὸν κατὰ μικρὸν ἤρξατο ἐγειρομένη. Ὁ κορυθαλὸς ἀνέπτη ἐκ τῆς γῆς πρὸς τὸν κυανοῦν οὐρανόν, ἐκπέμπων τὰ περίτρομα καὶ ἐνταυτῷ θελακτικὰ κελαδῆματα, ἐν οἷς φαίνεται πλημμυροῦσα ἡ ζωὴ καὶ ἡ εὐτυχία· ὅλον δὲ τὸ πτερωτὸν γένος ἤρξατο κελαδοῦν καὶ κινούμενον ἐν τοῖς ὑπὸ δρόσου διαρροεμένοις φύλλοις· πανταχόθεν τέλος, ἀπὸ τοῦ βρύου, ἐν ᾧ χρυσᾷ περιπλανῶνται ἔντομα, μέχρι τοῦ ἀκροτάτου τῆς δρυὸς κλάδου, ἐν ᾧ βίγηλόν ἐπικάθηται τὸ πτανόν, ὑψώθη ἡ ἐωθινὴ ἐκείνη συναυλία, ἡ τοσοῦτον ἀρμονικὴ ἐν τῇ συγχύσει αὐτῆς, τοσοῦτον ἰσχυρὰ ἐν τῇ παραληρήσει, ἧτις ἐκπέμπεται ἀμ. αἱ πρῶται ἐν τῇ ἀνατολῇ ὑποφώσκουσιν ἀκτῖνες, ὡς ὕμνος τις πρὸς τὸν ἥλιον.

Φαῖδρά καὶ παρθενικὴ ἠγεῖρετο ἡ φύσις· τὸ πᾶν ἦν χάρις καὶ δροσρότης ἐν τῷ δάσει, ὅπου ἐκυμαίνετο ἔτι ὀμίχλη τις κυανωπὴ· τὸ πᾶν δὲ νηνεμία ἐν τῇ πεδιάδι, ἧς αἱ μακρὰ γραμμαὶ ἐκυματίζοντο ἐν τῷ ἀπείρῳ, οὗ τὰ φαικὰ χρώματα ἐφώτιζον αἱ ἀπυργαὶ τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ φονεὺς ἠγέρθη, τὰ δὲ μέλη αὐτοῦ ἔτρεμον καὶ συνεκρούοντο οἱ ὀδόντες του.

Ἐρριψε περὶ αὐτὸν περίφοβα βλέμματα, εἶτα δὲ μετὰ προσυλάξεως παρεμέρισε τοὺς κλάδους, ἰστάμενος, φρικτῶν, στρέφων ἐκάστοτε ἀποτόμως τὴν κεφαλὴν μόνις τὸν ἐλάχιστον ἤκουε θόρυβον, καὶ ἐπὶ τέλους ἐξῆλθε τῆς λόχμης, ὅπου κατέχωσε τὸ ἐγχειρίδιον.

Προεχώρησε δὲ ἐντὸς τοῦ δάσους, διὰ τῶν πυκνοτάτων μερῶν βαδίζων, ἀποφεύγων δὲ τὰ ἀνοικτὰ μέρη καὶ τὰς ἀτραποὺς καὶ συχνότατα ἰστάμενος ὅπως ἀκροασθῇ ἢ ὅπως διὰ τοῦ βλέμματος ἐρευνήσῃ τὸ μέρος πρὸς ὃ κατηνθύνετο.

Ἐβάδισεν οὕτως ὄλην τὴν ἡμέραν, μηδὲλως τὴν κόπωσην αἰσθανθεῖς, διότι μεγάλη ἦν ἡ κατέχουσα αὐτὸν ἀγωνία.

Ἔστη δὲ ἐκεῖ ὅπου ἤρχιζε πυκνή φυτεία δρυῶν, ὧν λευκοὶ καὶ λεῖοι ὑψοῦντο οἱ κορμοί, ὡς ἀναρίθμητοι στῆλαι, φύλλινον ἔχουσαι κιννάρανον. Ἡ ἀρμονικὴ σιγὴ καὶ τὸ φῶς ἡρέμα ἐπιχεόμενον ἐπιήξανον τὸ ἐπιβλητικὸν τῆς ἐντυπώσεως, ἢν ἐνέπνεε τὸ κάλλος ἐκεῖνο τῆς φύσεως. Ἐνόμιζες ὅτι ἐμψυχόν τι ὄν ἐκινεῖτο ἐν τῇ σιγῇ, ἢν ἐσκόρπιζεν ἀκίνητον καὶ ζοφερὸν τὸ φύλλωμα· ὅτι ψυχὴ τις ἐπλανᾶτο ἐν τῷ λυκάφωτι ἐκεῖνω, μυστηριώδεις ψιθυρίζουσα συλλαβάς.

Ἐκεῖ δὲ που πλησίον, ἔρπων ὡς ὄφεις εἰσέδυσεν εἰς τινὰ λόχμην βάτων, ὧν ἡ πυκνότης ἐντελῶς ἀπέκρυπτεν αὐτόν.

Ἰδὼν ὅτι ἦτο ἐν ἀσφαλείᾳ ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλὴν κατ' ἄρχάς, εἶτα εἰς τὸ στῆθος τοῦ καὶ ἐψιθύρισε· Πεινώ.

Ἀκούσας τὸν ἦχον τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἐρρίγησε· τὸ πρῶτον ἦδη ἀπὸ τῆς ὥρας τοῦ φόνου ἤκουεν αὐτὴν, ἀντήχει δ' εἰς τὰ ὠτά του ὡς νεκρικὸν σήμαντρον. Ἐμεινε δὲ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἀκίνητος καὶ τὴν ἀναπνοὴν αὐτοῦ ἔτι κρατῶν, ὡς εἰ ἐφοβεῖτο μὴ τις τὸν ἤκουσεν.

Ὅτε ἡ ταραχὴ τοῦ αὐτοῦ καθυσόχασε μικρὸν, ἠρεμήσεν ἀλληλοδιαδόχως τὰ θυλάκια αὐτοῦ καὶ εἶρεν ὀβολοῦς τινὰς. — Ἀρκοῦσιν αὐτὰ, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἐντὸς ἕξ ὥρων θὰ περάσω τὰ σύνορα· τότε θὰ ἐμπορῶ νὰ φανερωθῶ, νὰ ἐργασθῶ· θὰ σωθῶ.

Μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ὥρας ἠσθάνθη ὅτι τὸ ψῦχος ἀπενάρκου τὰ μέλη του, διότι ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς ἤρξατο πίπτουσα δρόσος, μόνον δ' ἔνδυμα ἐκεῖνος εἶχε μίαν βλοῦζαν καὶ ἐν πανταλόγιον βαμβακηνρὰ ἠγέρθη, ἐξῆλθε μετὰ προφυλάξεως τοῦ θαμνῶνος καὶ ἐπανέλαβε τὴν πορείαν του.

Ἔστη δὲ μόνον, ὅτε ἤρξατο ὑποφώσκουσα ἡ ἡμέρα. Εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δάσους καὶ ἦτο ἠναγκασμένος πλέον ἢν ἤθελε νὰ προχωρήσῃ, νὰ διακινδυνεύσῃ εἰς τὴν πεδιάδα, βαδίζων ἐν πλήρει φωτί. Περίτρομος ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ιδέᾳ, οὐδὲ ἐν βῆμα ἐτόλμησε νὰ προχωρήσῃ.

Ἐν ᾧ ἦν κεκρυμμένος εἰς σύνδεστρον τι μέρος, ἤκουσεν αἰφνης κρότον βημάτων ἵππων.

Ἐχρίασεν.

— Οἱ χωροφύλακες! ἐτραύλισε βιπτόμενος κατὰ γῆς.

Ἦτο γεωργὸς τις πορευόμενος εἰς τὸν ἀγρόν του μὲ φορητὸν τι ἀμάξιον, ὑπὸ δύο συρόμενον ἵππων· ἐσύριζε δημοτικὸν τι ἄσμα, διορθῶν συγχρόνως τὴν μαστίγα αὐτοῦ.

— Ἰάκωβε! ἐφώνησέ τις αὐτῷ.

Ὁ χωρικός ἐστράφη.

— Μπᾶ! σὺ εἶσαι Κατερίνα; Κᾶτι πολὺ πρωῒ σήμερα.

— Ἐ! πᾶω νὰ πλύνω ἕς τῇ βρύσι ἐδῶ κοντὰ αὐτὰ τὰ ἀσπρόρουχα.

— Ἐδῶ κοντὰ πηγαίνω καὶ ἐγὼ· βάλ' τα ἀπάνου ἕς τὸ κάρρο.

— Μετὰ χαρᾶς. Καὶ τί κάνουν ἕς τὸ σπίτι, ἡ γυναῖκα, τὰ μικρὰ, εἶναι καλά;

— Ἀπὸ ἔλους ἐγὼ εἶμαι ὁ πλεῖστος ἄρρωστος, εἶπεν ὁ Ἰάκωβος, μακρὸν καὶ ἠχηρὸν γελάσας· ὅλα καλά, ἡ δουλειά, ἡ χαρὰ, ἡ υγεία.

Καὶ ἐδοκίμασε τὴν μαστίγάν του, ἧς τὸ κροτάλισμα ἐπανέλαβε πολλάκις ἡ ἠχώ.

Ὁ φονεὺς ἠκολούθησεν αὐτὸν ἐπὶ πολὺ διὰ τοῦ βλέμματος καὶ βαθὺν ἐκπέμψας στεναγμὸν, παρετήρησε τὴν πρὸ αὐτοῦ ἐκτεινομένην πεδιάδα.

— Ἐμπρὸς, ἐψιθύρισε, πρέπει νὰ προχωρήσω. Εἰκοσιτέσσαρες ὥραι ἐπέρασαν ἀπὸ τότε... Ὅλα τώρα ἀνεκαλύφθησαν, καὶ μὲ ζητοῦν· ἂν μίαν ὥραν ἀργοπορήσω, ἐχάθην.

Καὶ σταθερὰν λαβὴν ἀπόφασιν ἐξῆλθε τοῦ δάσους.

Μετὰ πορείαν δέκα λεπτῶν διέκρινεν ἐν κωδωνοστάσιον. Τότε ἐβράδυνε τὸ βῆμα, ὑπὸ μυρίων ἀντιθέτων κατεχόμενος αἰσθημάτων· ἡ ἀκατάσχετος πείνα ὤθει αὐτὸν πρὸς τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ὁ φόβος παρώτρυνεν αὐτὸν νὰ φύγῃ μακρὰν πάσης κατοικίας ἀνθρώπων.

Ἐμεινε ἀμφοτέρων ἐπὶ τινὰς στιγμὰς καὶ ἐπὶ τέλος ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ χωρίον, ὅτε εἶδεν εἰς ἀπόστασιν διακοσίων περὶπου βημάτων.

Ἦτο ἡ χαλκῆ πλάξ καὶ ἡ λαβὴ τοῦ ξίφους ἐνὸς ἀγροφύλακος.

— Θὰ ἔχῃ ἔνταλμα ἐναντίον μου, ἐσκέφθη φρίττων.

Καὶ ὀπισθοδρομήσας ἀποτόμως, ἔτρεξε νὰ κρυβῆ εἰς μικρὸν τι δάσος, ἀριστερὰ αὐτοῦ ἐκτεινόμενον.

Εἰσέδυσεν δὲ μετὰ σπουδῆς εἰς αὐτὸ, ἀδιαφορῶν περὶ τῆς κατατροχούσης αὐτὸν πείνης, σκεπτόμενος δὲ μόνον νὰ μακρυνθῇ τοῦ χωρίου καὶ τοῦ ἀγροφύλακος.

Ἀλλὰ ταχέως ἐφθασεν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δάσους ἐκεῖνου, ὅπερ στρεμμάτων τινῶν μόλις εἶχεν ἔκτασιν. Πέραν αὐτοῦ πάλιν πεδιάς.

Προβαλὼν τὴν κεφαλὴν του διὰ μέσου τῶν κλάδων, ὅπως ἐξετάσῃ τὸν τόπον, εἶδεν ἀνθρώπον τινὰ καθήμενον ἐπὶ τῆς χλόης καὶ προγευματίζοντα. Ἦτο δὲ οὗτος Ἰάκωβος ὁ γεωργός.

Ἡ μικρὰ γωνία, ἢν ἐξελέξατο ὡς ἐστιατόριόν του, ἦν χαριστάτη. Ἦτο φάρμαξ τις πετρώδης, διασχίζομένη ὑπὸ δύο θαλίαν βυακίων, αἱ δὲ ἐξοχαὶ καὶ προσεχοχαὶ αὐτῆς, καλυπτόμεναι ὑπὸ χλόης καὶ θρύων, ἐκοσμοῦντο διὰ φυτῶν ἀναρριχητικῶν, ἐχόντων φύλλα πράσινα, κίτρινα ἢ πορφυρὰ. Τὰ βυακία ἦσαν πλήρη ὕδατος διαγοῦς, εἰς οὗ τὸ βάθος ἀπῆστραπτον λευκὰ χαλίικα, λεῖα καὶ διαφανῆ, ὡς ὄνουχίτης λίθος. Τέλος τὴν κορυφὴν ἐκείνην φωλεὴν ἐσκίλαζε σύμπλεγμα σημευδῶν, μὲ ἀργυρόχρουν κορμὴν καὶ

φύλλωμα λεπτὸν καὶ εἰς τὴν πνοὴν τῆς ἀσθενεστάτης αἰρας ὑποτρέμον. Πέραν δὲ αὐτῆς ἐξετείνοντο ἀγροὶ καλλιεργημένοι.

Τὸ πρόγευμα τοῦ Ἰακώβου συνίστατο ἐξ ὀλίγου διπύρου ἄρτου καὶ ἐνὸς τεμαχίου τυροῦ, ἅτινα συνάδευε διὰ συνεχῶν σπονδῶν μηλίτου οἴνου, περιεχομένου ἐντὸς λαγίνου, ἢν εἶχε θέσει ἐν τῷ ψυχρῷ τοῦ βυακίου ὕδατι, ὅπως δροσίση αὐτόν.

Οἱ λευκοὶ τοῦ εὐρώστου χωρικοῦ ὀδόντες κατέκοπτον μετ' ὀρέξεως ἐπιζήλου τὸν διπυρον ἄρτον, διέκοπτε δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ λιτὸν αὐτοῦ πρόγευμα μόνον ὅπως ρίψῃ φιλικὸν βλέμμα εἰς τὰ δύο ὑποζύγια αὐτοῦ, ἅτινα ὀλίγα βήματα περαιτέρω ἔτρωγον ἀδελφικῶς τὸ αὐτὸ ἄχυρον.

— Τί εὐτυχὴς ὁποῦ εἶναι αὐτὸς, ἐψιθύρισε ὁ ἐγκληματίας. Ἀκολούθως προσέθηκεν, ἐνδομύχως ὁμως·

— Νὰ ἡ ἐργασία! ἡ ἀγάπη τῆς οἰκογενείας!... αὐτὰ δίδουν εὐτυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν.

Ἐσκέφθη πρὸς στιγμὴν νὰ πλησιάσῃ τὸν Ἰάκωβον καὶ νὰ τῷ ζητήσῃ ὀλίγον ἄρτον. Ἀλλὰ παρατηρήσας τὰ κατεσχισμένα ἐνδύματά του δὲν ἐτόλμησε νὰ δειχθῆ, νομίζων μάλιστα, ὅτι ἡ μορφή του ἔφερε σημεῖα καταφανῆ εἰς πάντας τοῦ κακουργημάτων του.

Ἀκούσας κρότον βημάτων ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν, διὰ μέσου δὲ τῶν κλάδων εἶδε διαβαίνοντα γέροντα βρακένδυτον. Ἐβάδιζεν οὗτος κεκυρωμένος, βακτηρίαν ἔχων ἐν τῇ χειρὶ, καὶ σάκκον κρεμάμενον εἰς τὰ πλευρὰ αὐτοῦ.

Ἦτο ἐπαίτης.

Ὁ φονεὺς παρετήρησεν αὐτόν, καὶ τὸν ἐφρόνησεν, ἡ δὲ συνειδήσις του τῷ ἐψιθύρισε πάλιν τοὺς λόγους τούτους·

— Τί δὲν θὰ εἶδες διὰ νὰ εὐρίσκετο εἰς τὴν θέσιν του; Ἐπαίται, ἀλλ' εἶναι ἐλεύθερος· ἀλλὰ ὑπάγει καὶ ἔρχεται ἐλευθέρως, ἔχει ἡρεμον τὴν καρδίαν καὶ ἀναπεπαυμένην τὴν συνειδήσιν, τρώγει ἀφόβως καὶ ἀνευ ἀγωνίας τὸν ἄρτον, ὃν εἰς ἐλεημοσύνην δίδουσιν αὐτῷ· δύναται νὰ παρατηρήσῃ ὀπισθεν τοῦ χωρὶς νὰ βλέπῃ ἐν πτώμα, εἰς τὰ πλευρὰ του χωρὶς νὰ φοβῆται χωροφύλακας, ἐμπρὸς του χωρὶς νὰ συνατῆ τὸ ἀπαίσιον τῆς λαιμητόμου φάσμα. Ναι, εἶναι εὐτυχὴς ὁ γέρον ἐπαίτης καὶ ὀρθῶς παιῶν φθονεῖς τὴν τύχην του.

Αἰφνιδίως ὠχρίασε, νευρικὴ σπασμώδης ταραχὴ ἐτάραξε τὰ μέλη του καὶ οἱ μῦς τοῦ προσώπου του συνεσπᾶσθησαν, ὡσεὶ κατελήφθη ὑπὸ ἐπιληψίας.

— Ἐκείνοι εἶναι, ἐτραύλισε, προσηλώσας τὸ βλέμμα εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ.

Καὶ ἐπτοημένος, παράφρων ἐκ τοῦ τρόμου, μὲ ἄγριον καὶ ἀπλανὲς τὸ βλέμμα, ἐστράπη εἰς φυγὴν, εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε τρέχων· ἀλλὰ τοσοῦτον ἦν

καταταραχμένος ὥστε οὐδὲν ἐβλεπον οἱ ὀφθαλμοὶ του, οὐδὲ τὸ πνεῦμά του ἦν ἱκανὸν νὰ συλλάβῃ ἰδέαν τινά.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ χωροφύλακες ἐπλησίαζον.

Τὸ κάλπασμα τῶν ἵππων καὶ τῶν ὄπλων ἡ κλαγγὴ τὸν ἔκαμον, ὅπως πάραυτα ἀναλάβῃ τὸ λογικόν, ἰδὼν δὲ δρῶν τινὰ, ἧς τὸ πυκνὸν φύλλωμα δὲν ἠδύνατο νὰ διαπεράσῃ ὁ ὀφθαλμὸς, ἀνερριχήθη εἰς αὐτὴν μὲ εὐκίνησιαν σκυοῦρου.

Ἦτο ἦδη ἐν ἀσφαλείᾳ καθ' ἢν στιγμὴν οἱ χωροφύλακες ἔστησαν ἐν τῇ ὁδῷ, εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων ἀπὸ αὐτοῦ.

Ἠεροῦσθη ἀκίνητος, περίτρομος, καὶ ὑπὸ τασύτης κατεχόμενος συγκινήσεως, ὥστε ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας του ἐν τῷ στῆθει του.

— Καλὸν θὰ ἦτο ἐὰν παρετηρούσαμεν εἰς αὐτὰ τὸ δάσος, εἶπεν ὁ εἰς τῶν χωροφυλάκων.

— Ἄ, μπᾶ! ἀπεκρίνατο ὁ ἕτερος, εἶναι πολὺ μικρὸν· ὁ ἀνθρωπὸς μας δὲν θὰ κατέφυγε βέβαια εἰς αὐτὸ, ἀλλ' εἰς τὸ μέγαλον.

— Ἀδιάφορον, φρόνιμον θὰ ἦτο νὰ κυττάξωμεν καὶ ἐδῶ.

— Ὅχι, παρετήρησεν ὁ ἄλλος χωροφύλαξ. Ὅθ' ἤσσωμεν ἔτσι τὸν καιρὸν μας καὶ ὁ δολοφόνος κατὰ δέκα ὥρας μᾶς ὑπερτερεῖ.

Καὶ ἀπεμακρύνθησαν καλπάζοντες.

Ὁ ἐγκληματίας ἀνέπνευσεν· ἐνόμισεν ὅτι ἀνεγεννήθη. Ἀλλὰ παρελθούσης τῆς ἀγωνίας ταύτης, ἠσθάνθη ἐτέραν ἀλγηδόνα, ἧτις πρὸς στιγμὴν εἶχε κατευνασθῆ, καὶ ἀνέκραξεν·

— Ὁ Θεὸς μου, πόσον πεινώ!

Ἐπὶ τεσσαράκοντα ὀκτῶ ὥρας οὐδὲν εἶχε φάγει.

Οἱ πόδες του ἐκλονίζοντο, ἐθαμβοῦντο οἱ ὀφθαλμοὶ του, τὰ δ' ὠτά του ἐδόμβουν.

Καὶ ὁμως οὔτε κᾶν τῷ ἐπήρχετο κατὰ νοῦν νὰ ὑπάγῃ νὰ ζητήσῃ ἄρτον ἀπὸ τὸ χωρίον. Ὁ χωροφύλαξ! ἡ λαιμητόμος! τὰ δύο ταῦτα φάσματα διηνεκῶς ἠγείροντο πρὸ αὐτοῦ καὶ κατεδάμαζον καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν πεινάν του.

Τὸ οὖς του ἀνήσυχον ἠκραῖτο μετὰ προσοχῆς πάντα θόρυβον ἐν τῇ πεδιάδι· ἡχὸς τις πένθιμος προσέβαλεν αὐτό.

Ἦτο ὁ κῶδων τοῦ χωρίου, σημαίνων κηδεῖν.

Ὁ φονεὺς ἤκουεν ὠχρὸς, συγκινημένος, πρέμων εἰς πάντα κτύπον, ὡς εἰ ὁ κῶδων ἐπίεζε τὴν καρδίαν του.

Εἶτα δάκρυα ἄφθονα ἀνέβλυσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ ἔρρευσαν διὰ τῶν παρειῶν αὐτοῦ· ἐκείνος οὔτε τὰ ἐνόησεν, οὔτε ἐφρόντισε νὰ τὰ σπογγίσῃ.

Διότι ὁ πένθιμος τοῦ κῶδωνος ἦχος ἀνεκάλει εἰς τὴν φαντασίαν αὐτοῦ εἰκόνα φρικώδη ἄμα καὶ ἀλγεινὴν. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ὥραν, καὶ ἐτέρου χωρίου ὁ κῶδων ἐσήμεινε ἐπὶ τῷ θανάτῳ νεκροῦ τινός· ἦν δ' ὁ νεκρὸς γυνὴ νεκρὰ, ἐπὶ τῆς

κατίσχνου αὐτῆς μορφῆς ἀποτετυπωμένον φέρουσα ὀλόκληρον τὸν βίον τῆς, βίον δακρύων, βασάνων καὶ ἐγκαρτερήσεως· ὁ νεκρὸς ἐτέθη ἐπὶ τοῦ φερέτρου μεγάλην πληγὴν ἔχων εἰς τὸν τράχηλον, εἶτα δὲ μετηνέχθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκείθεν εἰς τὸ νεκροταφεῖον.

Τρία δὲ μικρὰ ξανθὰ παιδιὰ ἠκολούθουν τὸ λείψνον, ἀποροῦντα διατί ἔθηκαν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τὴν κοιμωμένην μητέρα των καὶ διατί δὲν ἦτο ἐκεῖ ὁ πατήρ των.

— ὦ, δυστυχῆ! δυστυχῆ! ἀναρόνησε στένων ὁ φονεὺς, καὶ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καλύπτων τὸ πρόσωπον.

Ἡκροάσθη ἐκ νέου τὸν κώδωνα, οὗ ὁ κρότος ἐφαινετο αὐτῷ ὅμοιος τοῖς στεναγμοῖς τοῦ ταισιπύρου θύματος, καὶ εἶτα ἐψιθύρισεν·

— ὦ! ἡ ἀνηρία... Με ὠδήγησεν εἰς τὸ καπηλεῖον, καὶ τοῦ καπηλείου αὐτοὶ εἶναι οἱ καρποὶ τρία ὄρφανὰ, μίαν δυστυχισμένην γυναῖκα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐγὼ!... ἐγὼ, τέρας ἀπὸ ὅλους μισούμενον, ἰχνηλατούμενον ὡς ἀγρίον θηρίον, καταδιωκόμενον ἀκαταπαύστως, μέχρις τῆς ὥρας καθ' ἣν με φέρωσιν εἰς τὴν λαιμητόμον. Φρικτὴ, φρικτὴ τύχη!... καὶ πάλιν πολὺ γλυκεῖα ἀκόμη.

Ἐμεινεν εἰς τὸ δένδρον μέχρις οὗ ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ὄταν δ' εἶδε τοὺς ἀστέρας λάμποντας εἰς τὸν οὐρανόν, ὅταν ἐν τῇ εὐρείᾳ ἐρημίᾳ οὐδὲν ἄλλο ἤκουεν, ἢ τὴν ἀόριστον ἐκείνην πνοήν, ἣ τις φαίνεται ὡς ἀνκνοῦ τῆς κοιμωμένης γῆς, τότε μόνον ἐτόλμησε νὰ κατέλθῃ, ὅπως ἀναπνεύσῃ.

Κατεκλίθη παρὰ τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου καὶ ἐκλείσει τοὺς ὀφθαλμούς· ἀλλ' ὁ φόβος, ὁ διαρκῶς κατέχων αὐτὸν καὶ ἡ καταβιβρώσκουσα τὰ ἐντόσθιά του πείνα, ἐμπόδισαν αὐτὸν νὰ κοιμηθῇ, ἅμα δὲ ἐχάραξεν ἠγέρθη καταβεβλημένος καὶ κατασυντετριμμένος ἐκ τῆς ἀνησυχίας, τοῦ κόπου καὶ ἐξ αἰτίας τριῶν σχεδὸν ἡμερῶν.

Ἐντὸς ὀλίγων ὥρων ἡ πείνα, ὀξυνομένη ὑπὸ τοῦ καθαροῦ ἀέρος τῶν ἀγρῶν, ὑπερίσχυσε πάντων τῶν φόβων του· αἰσθανόμενος ὅτι τὸ λογικόν του ἐσάλευεν ἐν τῷ κενῷ ἐγκεφάλῳ του, ἀπεφάσισε πλέον νὰ ὑπάγῃ νὰ ζητήσῃ φαγητὸν εἰς τὸ χωρίον.

Ἐτίναξε τὰ εἰς τὰ ἐνδύματά του προσκεκολλημένα χόρτα, ἐτακτοποίησε διὰ τῶν δακτύλων τὴν ἀκτένιστον κόμην του καὶ ἐξέβλη τὸν δάσους, ἐβάδισε μὲ σταθερὸν τὸ βῆμα ἐν τῇ πεδιάδι τὸν πρὸς τὸ χωρίον δρόμον.

Μετὰ πέντε λεπτὰ εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον, βαδίζων βραδέως, τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην ἔχων πρὸς τὴν γῆν, ὡς ἄνθρωπος καταβεβλημένος ἐκ τοῦ κόπου, ἀλλὰ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ῥίπτων λαθραῖα καὶ δύσπιστα βλέμματα καὶ ἔτοιμος νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν μάλιστα ἤθελεν ἶδει τὸν ἐλάχιστον κίνδυνον.

Πλησίον τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὸ κέντρον δηλαδὴ τοῦ χωρίου, εἶδε καπηλεῖόν τι, οὗ ἡ ἀφελῆς καὶ ἡρεμὸς ὄψις πολὺ τὸν ἐνεθάρρυνεν. Ἄφ' οὗ ἐβεβαιώθη ὅτι οὔτε ἄσματα, οὔτε κρυγαί, οὔτε φιλονεικίαι ἐξήρχοντο ἐκεῖθεν, ὅπερ ἦτο τεκμήριον ὅτι ἦτο ἔρημον ἢ σχεδὸν τοιοῦτο, ἀπεφάσισε νὰ εἰσέλθῃ.

— Τί ἀγαπᾷς, καλέ μου ἄνθρωπε; ἠρώτησεν αὐτὸν ἡ κάπηλος, στιβαρὰ καὶ εὐρύστερος χωρική, ἀνθρώρην καὶ εἰλικρινῆ ἔχουσα μορφήν.

— Ὡμί καὶ κρασί, εἶπεν ὁ φονεὺς, καὶ ὑπῆγε νὰ καθῆσθαι εἰς τράπεζάν τινα, πλησίον ἐνὸς παραθύρου εἰς τὸν κῆπον βλέποντος.

Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἡ κάπηλος τῷ παρέθηκε τὰ ζητηθέντα.

— Νὰ, τῷ εἶπε, ψωμί, κρασί καὶ τυρί.

— Ἐζήτησα μόνον ψωμί καὶ κρασί, παρετήρησεν ἀποτόμως ὁ φονεὺς, ἀποκρύπτων τὸ πρόσωπον εἰς τὰς χεῖρας.

— Μπα! ἔνοια σου, τὸ τυρὶ εἶναι ἴδική μου δουλειὰ καὶ τὸ ψωμί ἀκόμη, διότι, χωρὶς νὰ σὲ προσβάλω, δὲν φαίνεσαι πλούσιος, πτωχέμου ἄνθρωπε, καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι ἔχεις μεγάλην ἀνάγκην νὰ φάγῃς διὰ νὰ λάβῃς δυνάμεις ὡς πῆ καὶ φάγε, χωρὶς νὰ σκοτίζεσαι διὰ τὰ ἄλλα.

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ.

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἠκούσθησαν σημαίνοντες θορυβωδῶς οἱ κώδωνες.

— Τί εἶναι αὐτό; ἠρώτησεν ὁ φονεὺς· διατί σημαίνουν εἶσαι;

— Πῶς γιὰ τί σημαίνουν; διότι ἐτελείωσεν ἡ λειτουργία.

— Ἡ λειτουργία; τί ἡμέρα λοιπὸν εἶναι σήμερα;

— Κυριακή! Καὶ δὲν εἶσαι χριστιανὸς τοῦ λόγου σου; Τώρα 'σὲ ἴλιγο θὰ σοῦ ρθουν σύντροφοι.

Ὁ φονεὺς ἠσθάνθη ἐκλείπουσας τὰς δυνάμεις του. Καὶ τῷ ἐπῆλθε μὲν κατὰ νοῦν νὰ ἐξαομήσῃ ἔξω, ἀλλὰ στιγμὴ σκέψεως τὸν ἔπεισεν ὅτι τοῦτο ἦν ἀπερίσκεπτον καὶ κινδυνώδες, καὶ ὅτι συνετὸν ἦτο νὰ μείνῃ ἐκεῖ.

Μόλις ἀπεφάσισε τοῦτο καὶ ἤρχισαν συρρέοντες οἱ χωρικοὶ εἰς τὸ καπηλεῖον, ὅπερ ἐντὸς μικροῦ ἐπληρώθη ὅλοσχερῶς. Ὁ φονεὺς ἤρχισε νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ, φροντίζων νὰ ἦ ἐστραμμένος πρὸς τὸ μέρος τοῦ παραθύρου, εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀποκρύπτῃ ὅσον ἦτο δυνατόν τὰ χαρακτηριστικά του.

Παρήλθεν οὕτως ἐν τέταρτον τῆς ὥρας, ὅπερ ἐφάνη αἰὼν ὀλόκληρος βασάνων καὶ ἀγωνίας εἰς τὸν φυγάδα, εἰς δὲν καὶ ἡ μάλλον ἀσήμαντος λέξις ἐνέπνεε τρόμον καὶ φρίκην. Ἡτοιμάζετο δὲ νὰ ἐγεροθῇ καὶ νὰ ἐξέλθῃ, ὅτε εἰς τῶν χωρικῶν ἀνέκραξε·

— Νὰ καὶ ὁ μπάρμπα-Δρεπάνης ὁ ἐνωμοτάρχης.

Ὁ φονεὺς ἀνεσκίρτησε καὶ ἔφερον ἀποτόμως

τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον· τὸ αἷμα συνέρρευεν εἰς τὴν καρδίαν του καὶ ἐκ ταύτης εἰς τὴν κεφαλὴν, ὡς εἰ προσβλήθη ὑπὸ ἀποπληξίας.

Μικρὸν κατὰ μικρὸν συνῆλθεν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναλάβῃ ἐντελῶς τὰς δυνάμεις του· ἡ κλονησις ἐκείνη τῷ ἐπήνεγκεν ἀδυναμίαν καὶ νευρικὴν ταραχὴν, ὣν ἕνεκα ἠδυνάτει τὴν ἐλαχίστην νὰ καταβάλλῃ προσπάθειαν.

Βλέπων εἰσερχόμενον τὸν ἐνωμοτάρχην, ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ προσεποιήθη τὸν κοιμώμενον.

Ἡ ὑποδοχὴ ἦς ἔτυχεν ὁ ἐνωμοτάρχης ἐν τῷ καπηλεῖῳ, ἐμαρτύρει περὶ τῆς ὑπολήψεως, ἣν ἔχαιρεν ἐν τῷ τόπῳ. Πάντες ἐφιλοτιμοῦντο τίς πρῶτος νὰ τῷ παραχωρήσῃ θέσιν εἰς τὴν τράπεζαν.

— Εὐχαριστῶ, παλληκάρια, ἀπεκρίνατο ὁ μπάρμπα-Δρεπάνης· ἕνα ποτήρι κρασί 'ς τὸ πόδι εὐχαρίστως τὸ παίρνω· ἀλλὰ νὰ καθῆσθαι καὶ νὰ χάσω τὸν καιρὸν μου ἐδῶ δὲν ἠμπορῶ οὔτε στιγμὴ ἔχω ὑπηρεσία.

— Ὑπηρεσία! ἔλα δά! σήμερα εἶναι κυριακή, καὶ οἱ κλέπται θ' ἀναπαύονται καὶ αὐτοὶ καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι.

— Οἱ κλέπται ἠμπορεῖ ἄλλ' ὅσο γιὰ τοὺς δολοφόνους τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει.

— Δολοφόνους! τί εἶναι αὐτὰ ὅπου μᾶς λέγεις μπάρμπα-Δρεπάνη;

— Δὲν ἐμάθατε λοιπὸν τί ἔγινεν εἰς τὸν Ἄγιον Γεώργιον;

— Ὅχι, δὲν ἐμάθαμεν τίποτε· τί τρέχει λοιπὸν μπάρμπα-Δρεπάνη;

— Σὰς τὸ λέγω εὐχαρίστως, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐμβῆκα ἐδῶ διὰ νὰ σὰς κάμω γνωστὰ τὰ χαρακτηριστικά τοῦ κακοῦργου, ὅπου καταδιώκομεν.

Ἡ καρδία τοῦ φονεῦς ἐπαλλε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην μετὰ μεγίστης σφοδρότητος.

— Ἦτο κτίστης καὶ ὀνομάζετο Πέτρος Σκορδιάς.

— Καὶ ποῖον ἐφόνευσε;

— Τὴν γυναῖκά του.

— ὦ, τὸ σκυλί! καὶ τί τοῦ ἔκαμεν αὐτή;

— Ἐκλείσει χωρὶς νὰ παραπονηθῆται, ὅταν τὴν ἔδερε μόνον κάμμειαν φορὰν ἐπήγαγεν εἰς τὸ καπηλεῖον καὶ τοῦ ἐζήτηε λεπτὰ διὰ ν' ἀγοράσῃ ψωμί τῶν μικρῶν τῶν παιδιῶν τῆς, τὰ ὅποια δὲν ἐμπόρει νὰ βλέπῃ νὰ πεθαίνουν τῆς πείνας. Αὐτὸ ἦτο ὄλο τῆς τὸ σφάλμα, τῆς δυστυχισμένης! Καὶ δι' αὐτὸ τὴν ἐσκότωσε τὴν νόκτα τῆς πέμπτης μὲ μαχαίριαις ἦτο ἡ καυμένη νὰ εἰκοσι πέντε χρόνων, καὶ ἔπρεπεν ὁ ἄθλιος νὰ σκύπτῃ νὰ φιλῇ τὸ μέρος ὅπου αὐτὴ ἐπατοῦσε. Ὁλητῆς τῆ ζωῆ ἐπέερα νὰ ἐργάζεσθαι καὶ νὰ τὸν συγυρίζῃ, αὐτὸν καὶ τὰ παιδιὰ τῆς, καὶ μόνη ἀνταμοιβή τῆς ἦτο τὸ ξύλο καὶ ἡ δυστυχία.

— Τὸν ἄθλιον, τὸν κακοῦργον! ἀνέκραξε νέος

τις καταφέρων σφοδρὸν γρόνον κατὰ τῆς τραπέζης· νὰ σοῦ εἰπῶ, πανηγύρι θὰ τὸ νομίσω ὅταν ὑπάγω νὰ τὸν ἰδῶ νὰ τὸν κόπτουν.

— Δι' αὐτὸ πρέπει ὅλοι νὰ εἰδεύρητε τὰ χαρακτηριστικά του, διὰ νὰ ἠμπορήτε νὰ τὸν πιάσετε ἐν ἀνάγκῃ, εἶπεν ὁ ἐνωμοτάρχης, διότι εἰδεύρομεν ὅτι τριγυρίζει ἐδῶ εἰς τὰ περίχωρα.

Ἐγένετο τότε βαθεῖα σιγή.

Ὁ φονεὺς ἤκουε καὶ αὐτὸς, ὑπερνεκρῶν δι' ὑπερανθρώπου προσπαθείας τὸν πυρετὸν, τὸν φλογίζοντα τὸ αἷμα καὶ ταρασσοντα τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ.

— Τὰ χαρακτηριστικά τοῦ Πέτρου Σκορδιάς εἶναι αὐτὰ, εἶπεν ὁ ἐνωμοτάρχης ἐκδιπλῶν χάρτην τινά. Ἀνάστημα μεσαῖον, λαίμηδός κοντὸς, ὅμοιο πλατεῖς, μῆλα παρειῶν ἐξέχοντα, βίς χονδρῆ, ὀφθαλμοὶ μαυροὶ, γένειον πυρρόξανθον, χεῖλη λεπτά, ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά ἐν μελανὸν σημεῖον εἰς τὸ ἀνώτατον ἄκρον τῆς μύτης.

Ἐπειτα διπλῶν τὸ χαρτίον·

— Ἐὰν λοιπὸν τὸν ἀπαντήσητε, θὰ τὸν γνωρίσητε, ἔ;

— Μὲ τοιαῦτα χαρακτηριστικά, ἀδύνατον νὰ ἀπατηθῇ κανεὶς.

— Τότε, ἔχετε ἡγεῖα· σὰς ἀφίνω διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ κονηγί μου.

Ὁ φονεὺς δὲν ἀνέπνευε πλέον· ἀκούων τὸν ἐνωμοτάρχην ἀπομακρυνόμενον, ὑπελόγιζεν ὅτι ὠραίτινες τὸν ἐχώριζον μάλιστα τῶν συνόρων, καὶ ἤλπικεν ὅτι πλέον ἐσώθη.

Ἡτοιμάζετο νὰ ἐγεῖρῃ τὴν κεφαλὴν, ὅτε τὰ βαρέα ὑποδήματα τοῦ ἐνωμοτάρχου, ἀλλάσσοντα διεύθυνσιν, ἀντήχησαν αἰφνης πλησίον τῶν ὠτων του.

Ὁ ἐνωμοτάρχης ἔστη δύο βήματα μακρὰν τῆς τραπέζης ἣν κατείχε, καὶ ὁ δολοφόνος ἠσθάνετο τὸ βλέμμα τοῦ ἐνωμοτάρχου βαρύνον ἐπὶ αὐτοῦ.

Ἰδρῶς ψυχρὸς περιέχυσεν αὐτὸν, τῷ ἐφάνη δὲ ὅτι ἡ καρδία του ἐπαυσε παλλομένη.

— Τήραξε 'κε! ἀνέκραξεν ὁ ἐνωμοτάρχης· νὰ ἕνας ἐνορίτης, ὁ ὅποιος πολὺ βαρεῖα κοιμάται. Καὶ τύπτων αὐτὸν εἰς τὸν ὦμον·

— Ἐ, τοῦ λόγου σου! δειξέ μας κομματι τὸ πρόσωπόν σου· δὲν εἶμαι περίεργος, ἀλλὰ ἤθελα νὰ ἰδῶ.

Ὁ Πέτρος Σκορδιάς ὕψωσεν ἀποτόμως τὴν κεφαλὴν.

Φρικώδης ἦτο ἡ ἔκφρασις τῆς φυσιογνωμίας του. Ἡ πελιδνὴ αὐτοῦ μορφή ἦν τρομερὰ ἠλλοιωμένη, οἱ ἐρυθροὶ ὀφθαλμοὶ του ἐξηκόντιζον ἀστραπάς, νευρικὴ δέ τις ταραχὴ συνέσπα τὰ λεπτὰ καὶ συνεσταλμένα χεῖλη του.

— Αὐτὸς εἶναι! ἀνέκραξαν δέκα φωναὶ ἐνταυτῷ.

Ὁ ἐνωμοτάρχης ἔτεινε τὴν χεῖρα ὅπως συλλάβῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ περιλαίμιου, ἀλλὰ πρὶν

ἢ τὸν ἐγγίστην ὁ φονεὺς κατήνεγκεν αὐτῷ κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν δύο γρόνθους, οἵτινες τὸν ἀπετόφλωσαν· πηδήσας δὲ ἐκ τοῦ παραθύρου, ἐγένετο ἄφαντος ἐν τῷ κήπῳ.

Πολλοὶ νέοι, συνελθόντες ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, ἥτις εἶχε παραλύσει αὐτοὺς κατ' ἀρχάς, ἐξώρμησαν πρὸς καταδίωξιν αὐτοῦ. Ἄλλ' εἶχε κερδίσει οὗτος ἡμισυ λεπτόν, καὶ τοῦτο δὲν ἦτο μικρὸν πλεονέκτημα εἰς ἀνθρώπον ῥωμαλέον καὶ οὐ τὰς δυνάμεις ἐκατονταπλασίαζεν ἢ ἔμφυτος ὄρμη τῆς αὐτοσυντηρήσεως.

Ἄναζωογονηθεὶς ἐκ τῆς τροφῆς ἣν ἔλαβεν, ὁ Σκορδιᾶς ἠσθάνετο χαλύβδινα τὰ σκέλη του. Δι' ἐνὸς μόνου ἄλματος ἐπήδησε τὸν φραγμὸν τοῦ κήπου, καὶ πρὶν ἢ παρέλθωσι δέκα λεπτά εὗρισκετο εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας λεύγης ἀπὸ τοῦ χωρίου.

Βεβαιωθεὶς πρῶτον ὅτι ἕνεκα τῶν ὑψωμάτων τοῦ ἐδάφους δὲν ἔβλεπον αὐτὸν οἱ ἐχθροὶ του, ἔστη μίαν στιγμὴν, ὅπως ἀναπνεύσῃ, διότι ἐπνευστία, καὶ θὰ ἐπιπτεν ἄπνους ἐν ἐπὶ ἐν λεπτόν ἐτι ἐξηκολούθει ὁ μανιώδης ἐκεῖνος δρόμος.

Ἄλλὰ μάλιστα ἐκάθησε καὶ ἤκουσε συγκεχυμένον τινὰ θόρυβον φωνῶν. Ἠγέρθη καὶ ἠκρόασατο.

Ἦσαν ἐκεῖνοι.

Τί ποιητέον; Συντετριμμένος, ἀσθμαίνων, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ τρέξῃ, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἦσαν ἐπὶ τὰ βήματά του.

Ἐστρεψε περὶ αὐτὸν ἄπελπι βλέμμα. Πανταχοῦ ἐξετείνετο ὁμαλή ἡ πεδιάς, χωρὶς βράχων τινῶν, ἢ φάραγγα, ἢ δένδρα, ὅπως κρυβῆ.

Αἴφνης τὸ βλέμμα του, προσηλωθὲν ἐπὶ ἐνὸς τενάγους, εἰς οὐ τὰ ἄκρα ἐφύοντό τινες κάλαμοι, ἀπήστραψεν. Ἄς δοκιμάσω, ἐψιθύρισε.

Ἐσύρθη μέχρι τοῦ ἔλους, ἐβυθίσθη εἰς τὸ ὕδωρ ἕως τὸν λαϊμὸν, ἐκρυψε τὴν κεφαλὴν του ἐντὸς καλαμιῶν καὶ ὑδροχαρῶν τινῶν φυτῶν, ἅτινα ἐπὶ ταύτης ἐπεσώρευσε, καὶ ἔμεινεν οὕτως ἐκεῖ ἀκίνητος, ὡς εἰ ἐρρίζωσεν ἐν τῇ ἰλύϊ.

Τὸ ὕδωρ εἶχεν αὐτῷ ὑποκαταστῆ γαλήνιον καὶ στιλπνὸν ὡς κάτοπτρον, ὅτε οἱ χωρικοὶ ἐφθασαν παρὰ τὸ τενάγος, προηγουμένου τοῦ ἐνωμοτάρχου, ὅστις διὰ τῶν περιποιήσεων τῆς καπῆλου ταχέως συνῆλθεν ἐκ τῆς ζάλης του.

— ὦ! ἀνεκραύγασεν ὁμπάρμπα-Δρεπάνης, ὅστις ἐφίππος ὦν ἔβλεπεν ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ δριζόντος, ποῦ ἔς τὸ διάβολο ἐχώθη αὐτὸς ὁ ἀλιτήριος;

— Παράξενο πρᾶγμα, εἶπεν εἰς νέος χωρικός, τὸν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, δὲν ἔπερσαν πέντε λεπτά, καὶ ἐξάφνα ἐγάθη. Καὶ ὅμως μιά ὥρα ἀλλάργα ἔμπορεῖ νὰ ἰδῆ κανεὶς τριγύρω, καὶ δὲν εἶναι πουθενά οὔτε κλαρὶ, οὔτε τρύπα τυφλοπόντικα, οὔτε χαλίκι γιὰ νὰ κρύψῃ καὶ τὴν ἄκρη τῆς μύτης του!

— Δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἦναι μακρὰ, εἶπεν ὁ ἐνωμοτάρχης. Ἄς χωρισθῶμεν, καὶ ἄς ἐξετάσωμεν εἰς τὸν κάμπον μὲ μεγάλην προσοχήν.

Ὁ Πέτρος Σκορδιᾶς ἤκουσεν ὄλην τὴν συνοδίαν ἀπομακρυνομένην καὶ ἀπειλὰς καὶ βλασφημίας κατ' αὐτοῦ προφέρουσας.

Ἀκίνητος πάντοτε ἐν τῷ ψυχροτάτῳ ἐκεῖνῳ ὕδατι, ἐρρίζει δεινῶς, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ μεταβάλῃ θέσιν, φοβούμενος μὴ προδώσῃ αὐτὸν ἢ ταραχῆ τοῦ ὕδατος ἢ ἢ μετατόπισις τῶν σχοίμων καὶ τῶν ὑγρῶν χόρτων, ἅτινα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του συνεσώρευσε.

Μίαν ὀλόκληρον ὥραν ἔμεινεν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, μετὰ μεγίστης προσοχῆς ἀκροώμενος τὸν κρότον τῶν βημάτων, ἅτινα διεσταυροῦντο ἐν τῇ πεδιάδι, μὴδὲ τοῦ ἐλαχίστου ἤχου διαφεύγοντος αὐτόν.

Μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἅπασα ἡ συνοδία συνήχθη ἐκ νέου περὶ τὸ τενάγος.

— Νὰ πάρῃ ὁ σατανᾶς! ἀνεκράξεν ὁ ἐνωμοτάρχης. Ὁ κακοῦργος μᾶς ἐξέφυγεν! ἀλλὰ πῶς; ποῦ διάβολο κατόρθωσε νὰ κρυβῆ;

— Ἦρεπε νὰ ἦναι μάγος, εἶπεν εἰς χωρικός.

— Μάγος ἢ ὄχι, ἐγὼ δὲν θὰ τὸν ἀφίσω, ἐπανελάθεν ὁ ὁμπάρμπα-Δρεπάνης· νὰ ποτίσω μονάχα τὸν Ψαρῆ, καὶ ἔπειτα καὶ οἱ δύο τραβοῦμε γιὰ τὰ σύνορα, γιὰτὶ ποῦ ἄλλοῦ θὰ πάη αὐτός;

Καὶ ὠδηγήσας τὸν ἵππον πρὸς τὸ τενάγος ἔστη ἀκριβῶς ἀπέναντι τῆς δέσμης τῶν λιμναίων σχοίων, ἥτις ἀπέκρυπτε τὸν φυγάδα.

Τὸ ζῶον ἐξέτεινε τὸν τράχηλον, ἀνέπνευσε τὸν ἀέρα μετὰ δυνάμει, καὶ εἶτα ἔφερε ζωηρῶς τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὄπισθεν καὶ ἠρνήθη νὰ προχωρήσῃ.

Ὁ Πέτρος Σκορδιᾶς ἠσθάνθη εἰς τὴν παρεῖαν του τὴν περιθερμον πνοὴν τοῦ ζώου.

Ὁ ἐνωμοτάρχης ἐπληξεν ἐλαφρῶς τὰ ὦτα τοῦ Ψαρῆ, ὅπως ἐξαναγκάσῃ αὐτὸν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ τενάγος, ἀλλὰ τὸ ζῶον ὠπισθοδρόμησε δύο βήματα, καὶ οὔτε εἰς τὰς μαστιγώσεις, οὔτε εἰς τὰς θωπείας τοῦ κυρίου του ὑπήκουε πλέον.

— ὦ, ὦ! ἔχουμεν καὶ πείσματα, ἀνεκράξεν ὁ ἐνωμοτάρχης, παράφορος ἐκ τῆς ἀντιστάσεως, ἥτις ἦτο ἀσυνήθης αὐτῷ· θὰ ἰδοῦμε ἀμέσως ποῖος θὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν ἄλλον.

Καὶ ἠτοιμάζετο νὰ τιμωρήσῃ δεινῶς τὸν ταλαίπωρον Ψαρῆν, ὅτε οὗτος, ὡς εἰ ὑπώπτευσεν τὸν κίνδυνον, ἐστράφη αἴφνης ἀριστερὰ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ τενάγος ὀλίγα βήματα ἀπωτέρω.

— Ἐτσι σὲ θέλω! εἶπεν ὁ ἐνωμοτάρχης.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ ἵππος του ἐποτίζετο·

— Τώρα, παλληκάρια μου, εἶπεν εἰς τοὺς χωρικοὺς, ἔμπορεῖτε νὰ γυρίσετε εἰς τὸ χωριὸν ὁ Ψαρῆς καὶ ἐγὼ θὰ φροντίσωμεν γιὰ τὰ ἐπίλοιπα.

Οἱ χωρικοὶ ἀνεχώρησαν ἐπευχόμενοι αὐτῷ καλὴν ἐπιτυχίαν, εἶτα δ' ὁ ἵππος, κατευνάσας τὴν

δίψαν του, ἐξῆλθε τοῦ ὕδατος, καὶ ἔτρεξεν εἰς τὴν πεδιάδα, παροτρυνόμενος ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ κυρίου του. Ὁ φονεὺς ἔμεινε μόνος.

Καίτοι δὲ τὸ ψῦχος εἶχεν ἀποναρκῶσει αὐτὸν, παρῆλθεν ὅμως ἐν τέταρτον τῆς ὥρας καὶ πλέον ἕως οὐ τολμήσῃ νὰ ἀφήσῃ τὸ καταφύγιόν του.

Ἐξῆλθε τέλος τοῦ τενάγους, διαρροόμενος ὕδατι, τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὄμους κεκαλυμμένους ἔχων δι' ἐνύδρων φυτῶν, ἅτινα προσεκολλῶντο ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ τῶν ἐνδυμάτων του, βιγῶν τὸ σῶμα καὶ μὲ πρόσωπον νεκροειδές. Εἶδεν ἐπὶ μακρὸν τὴν ἐρημον πεδιάδα, καὶ ἠθέλησε νὰ προσφέρῃ λέξεις τινάς, ἀλλ' οἱ ὀδόντες αὐτοῦ συνεκρούοντο σφοδρότατα, ὥστε ἐπὶ τινὰς στιγμὰς δὲν ἠδύνατο οὐδὲ λέξιν νὰ διαρθρώσῃ.

— Ἐσώθην, ἐψέλλισεν ἐπὶ τέλους.

Ἄλλ' εὐθὺς ἀμέσως ἐπανελάθε μετ' ἐκφράσεως βαθεῖας ἀθυμίας·

— Ναι, ἐσώθην! ἀλλὰ διὰ μίαν ὥραν ἴσως...

Ὁ ἐνωμοτάρχης μὲ ποιεμένην εἰς τὰ σύνορα, ἢ χωροφυλακῆ ἔχει εἰδοποιηθῆ, ὅλος ὁ κόσμος ἐσηκώθη εἰς τὸ πόδι, καὶ αὐριοῦν θὰ ἐπαναρχίσῃ πάλιν τὸ κυνήγιον κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, κατὰ τοῦ λυσασμένου θηρίου. Θὰ ἀγωνίζομαι, θὰ ἀγωνίζομαι αἰώνιως, καὶ δὲν ἔχω νὰ περιμένω ἔλεος. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐναντίον ἐμοῦ, καὶ ὁ Θεὸς ἀκόμη, ὁ Θεὸς μὲ κατεδίκασεν! ὦ! εἶναι πολὺ βαρὺ, δὲν ἔμπορῶ νὰ βαστάσω πλέον!

Καὶ ταῦτα λέγων, ἀπέσπα μηχανικῶς τὰ καλύπτοντα αὐτὸν χόρτα.

Παρετήρησε τὴν περικυκλοῦσαν αὐτὸν ἐρημίαν καὶ κατετρόμαξεν. ἠσθάνετο καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ του τὴν αὐτὴν ἐρημίαν, ψυχρὰν, στυγνὴν καὶ ἀπέλπιδα.

Ἀκολούθως ἔλαβε τὴν κεφαλὴν ἐντὸς ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ ἐβυθίσθη ἐπὶ πέντε λεπτά εἰς σκέψεις βαθεῖας.

— Ἐμπρός, εἶπε τέλος εὐθαρσῶς.

Καὶ ἐβάδιζε κατευθυνόμενος εἰς τὸ χωριὸν εἰς οὐ πρὸ μικροῦ ἔφυγε.

Μετὰ μίαν δὲ ὥραν εἰσῆρχετο εἰς τὸ καπηλεῖον, ἐν ᾧ παρ' ὀλίγον νὰ συλλάβῃ αὐτὸν ὁ ἐνωμοτάρχης.

Ὅλοι οἱ καταδιώξαντες αὐτὸν χωρικοὶ εὗρισκοντο ἐκεῖ συνηγμένοι.

— Ὁ δολοφόνος! ἀνεκραύγασαν ἐκθαμβοί.

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ἡσύχως ὁ ἐγκληματίας. Μάλιστα, ὁ Πέτρος Σκορδιᾶς, ὁ δολοφόνος, ἔρχεται νὰ παραδοθῆ μόνος του. Πηγαίνετε νὰ φωνάζετε τοὺς χωροφύλακας.

Καὶ ἐκάθησεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ καπηλείου ἡρεμῶς καὶ ἀπαθῆς.

Δύο χωροφύλακες ἐφθασαν ἐντὸς ὀλίγου· ὁ Πέτρος Σκορδιᾶς ἀνεγνώρισεν ὅτι ἦσαν αὐτοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες τὴν προτεραίαν διῆλθον πρὸ τῆς δρυὸς, ἐν ᾗ εἶχε καταφύγει. Ἐτεινεν αὐτοῖς τὰς

χειρας ἐν σιγῇ· ἐκεῖνοι τῷ ἔθηκαν χειροπέδας, καὶ τὸν ὠδήγησαν εἰς μέρος τι τοῦ δημαρχείου, ὅπου ὠρίσθη νὰ χρησιμεύσῃ ὡς προσωρινὸν αὐτοῦ κρατητήριον, μέχρι οὐ μετενεχθῆ εἰς τὴν πλησίον πόλιν.

Ἰδὼν ὅτι ἦτο μόνος, ἐγκαθειρμένος ἀσφαλῶς ἐν τῇ φυλακῇ ἐκεῖνῃ, ἥς τὴν θύραν ἐφρούρουσαν δύο χωροφύλακες, ὁ φονεὺς ἔπεσεν εἰς τὸ στρώμα του, ἀνακράζων μετ' ἀγρίας εὐχαριστήσεως·

— Τέλος πάντων ἔμπορῶ τώρα ν' ἀναπαυθῶ!

CONSTANT GUÉROULT.

ΑΝΘΡΩΠΟΜΟΡΦΟΙ ΠΙΘΗΚΟΙ

ΚΑΤΑΓΕΤΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΚ ΤΟΥ ΠΙΘΗΚΟΥ;

Τὸ ζήτημα τοῦτο, πρὸς ὃ ὑπεμεδίασαν οἱ φιλόσοφοι τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ὑποστηρίζεται ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ὑπὸ σχολῆς ἐπιστημονικῆς δσημέραι ἀξαναούσης. Διάσημοι ἐπιστήμονες ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ θεωροῦσιν αὐτὸ ὡς ὑπόθεσιν κεκριμένην, πολλοὶ δὲ νοήμονες καὶ λόγιοι ἀναγνώσται ἀποδέχονται τὴν λύσιν ταύτην ἄνευ ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ. Διὰ τοῦτο πολὺ τοὺς πάντας διαφέρει, διὰ πολλοὺς λόγους, ἡ γνώσις τῶν δῆθεν νέων τούτων μελῶν τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας καὶ ἡ ἔρευνα τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ αὐτῶν βίου, τῶν ἠθῶν καὶ ἔξεων αὐτῶν καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς καταγωγῆς, ὅπως καταμάθωμεν τὸ σύνολον τῆς φυσιογνωμίας αὐτῶν.

Οὕτω θὰ ἤμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίσωμεν κάλλιον τὸ εἶδος τῆς σχέσεως δι' ἧς συνδεόμεθα πρὸς τοὺς νέους τούτους ἐξαδέλφους καὶ νὰ κρίνωμεν ἐν ἐπιγνώσει τοῦ πράγματος περὶ τῶν θεωριῶν τούτων.

Ἐξ ὅλων τῶν πιθήκων, τρεῖς μόνον θεωροῦνται κατ' ἐξοχὴν ὡς οἱ συγγενέστατοι πρὸς ἡμᾶς, ἅπαντες δὲ ἀνήκουσιν εἰς τὴν ὁμάδα τῶν πιθήκων τῆς ἀρχαίας ἡπείρου. Ὀνομάζονται δὲ συλλάβδην ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ἐπιστημόνων πιθηκοὶ ἀνθρωπόμορφοι καὶ εἶναι ὁ Σιμπανζέ, ὁ Γορίλλας καὶ ὁ Οὐραγγουτάγγος.

Ὁ Γορίλλας.

Δ'

Ὁ Γορίλλας ἀνεκαλύφθη πάντων νεώτατα· ἐπιστημονικῶς δὲ ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ ἐβεβαιώθη μόλις κατὰ τὴν παρούσαν ἑκατονταετηρίδα.

Εἶναι ἄξιον ἐρεῦνης τὸ ζήτημα, διὰτὶ πίθηκος τοσοῦτον μεγάλος, ἰσχυρὸς, ἐπίφοβος, κατεσκευασμένος ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἵνα ἐκπλήξῃ τὴν φαντασίαν καὶ ἀφήσῃ ζωηρὰν τὴν ἀνάμνησίν του, ἔμεινεν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον σχεδὸν ἄγνωστος.

Ἡ ὑπαρξὶς ἐν τῇ δυτικῇ καὶ τῇ ἰσημερινῇ Ἀφρικῇ μεγάλου ἀνθρωπομόρφου πιθήκου, με-

ζονος και ισχυροτέρου του Σιμπανζέ, απεδείχθη πρό πολλού υπό δδοιπόρων. Ο André Battell, διελθών δέκα ὀκτώ ἔτη ἐν τῇ δυτικῇ Ἀφρικῇ καὶ ἐκ περιτροπῆς αἰχμάλωτος τῶν Πορτογάλων ἐν Massango, ὄμοιος τῶν αἰθιοπῶν, πλανώμενος εἰς τὰ δάση, ὕστερον δὲ ἐλεύθερος ἐν μέσῳ τῶν αἰθιοπῶν, εἶναι ὁ πρῶτος ἐπιδείξας εὐκρινῶς τὸν Γορίλλαν ἐν χωρίῳ τινὶ τῆς ἐκθέσεως αὐτοῦ τῆς ἐπιγραφομένης παράδοξοι συντηρία.

Ὁ Bowdich, ἀποσταλεὶς εἰς Ἀφρικὴν τῷ 1817 ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, ὡς ἀρχηγὸς τῆς πρεσβείας, ποιεῖται λόγον ἐν τῇ δδοιπορίᾳ αὐτοῦ περὶ μεγίστου πιθήκου, τοῦ Ponggo, ὅστις εἶχε λησμονηθῆ ἢ συνεχύθη μετὰ τὰς ἐκθέσεις τοῦ Battell ὑπὸ τῶν φυσιολόγων καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Buffon.

Ἄγάρχει, λέγει, ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ μεγάλη ποικιλία πιθήκων ὁ Ingéna, περὶ οὗ ποιοῦμαι λόγον μόνον ὅπως προκαλέσω ἐρεύνας περὶ αὐτοῦ. Ὅ,τι οἱ αὐτόχθονες λέγουσι περὶ αὐτοῦ εἶναι θαυμασιώτατον. Τὸν παραβάλλουσι πρὸς τὸν Οὐραγγουτάγγον, ἀλλὰ λέγουσιν ὅτι εἶναι πολὺ μεγαλύτερος, καθόσον τὸ σύνθημα αὐτοῦ ἀνάστημα εἶναι πέντε ποδῶν, τὸ δὲ πλάτος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ὄμου εἰς τὸν ἄλλον τεσσάρων. — Ὅταν τεκνίον αὐτῶν ἀποθάνῃ τὸ φέρουσι σφικτὰ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῶν μέχρις οὗ πέση σαπέν.»

Μόλις μετὰ εἰκοσιν ἔτη, τῷ 1847, ὁ διδάκτωρ Savage, ἱεραπόστολος τοῦ προτεσταντικοῦ ἐπισκοπικοῦ καθιδρύματος τῆς Νέας Ὑόρκης, μέλος ἀντεπιστέλλον τῆς Ἐταιρίας τῆς φυσικῆς ἱστορίας τῆς Βοστώνης, εὗρεν ἐν περιοδείᾳ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ τῆς Γαβώνης 15' Β. πλάτους, (ἐν ταῖς συλλεκτέοις τῆς χώρας τοῦ κ. Wilson, τοῦ ἐπὶ τῆς προτεσταντικῆς ἀποστολῆς τῶν Ἀμερικανῶν), τὸ κρανίον πιθήκου, «ἀξιωματικώτατον διὰ τὸ ἀνάστημα, τὴν ἰσχύρ καὶ τὰς ἀγρίας ἕξεις.»

Ἡ ὄψις τῆς κεφαλῆς ταύτης καὶ αἱ πληροφορίες αἷς ἔλαβε παρὰ τῶν ἰθαγενῶν διήγειρον εἰς τὸν κ. Savage ζῆλον τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἀποκτήσῃ ἓνα τέλειον, ζῶντα ἢ νεκρὸν.

Ἄλλ' ἅπασαι αἱ προσπάθειαι, ἅπασαι αἱ ὑποσχέσεις καὶ αὐταὶ αὐτοῦ αἱ φιλοδοξίαι δὲν ἔφερον οὐδὲν ἀποτέλεσμα. Μόλις ἐπρομηθεύθη ὁστᾶ τινα καὶ κρανία εὐτυχῶς διαφόρου ἡλικίας καὶ φύλου. Ἄλλ' ἦσαν ἱκανὰ ταῦτα, ὅπως διὰ τῆς παραβολῆς τῶν λειψάνων τούτων πρὸς ἄλλα καὶ πρὸς ἄλλων εἰδῶν συγγενῶν βεβαιωθῆ ἢ ὑπαρξίς ἰδιαζόντων χαρακτηριστῶν δυνάμενων νὰ συστήσωσι νέον εἶδος πιθήκων.

Ἐν ταῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ ταῖς καταχωρηθεῖσιν ἐν τῇ *Journal of natural history* τῆς Βοστώνης, ὁ κ. Savage ἔδωκεν εἰς τὸν νέον ἀφρικανὸν πιθήκον τὸ εἰδικὸν ὄνομα τοῦ Γορίλλα δι' οὗ ἀποκαλεῖται γενικῶς τὴν σήμερον

τὸ ὄνομα ἐδανείσθη ἐκ τῆς πολυφυλλήτου ἀναφορᾶς τοῦ καρχηδονίου θαλασσοπόρου Hannon, ὅστις ἀνόμασε δι' αὐτοῦ ἀνθρώπους ἀγρίους εὐρεθέντας ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Ἀφρικῆς (περὶ ὧν δμολογεῖται τὴν σήμερον ὅτι εἶναι οἱ Σιμπανζέ).

Ὁ κ. Savage ἐγνώρισεν τὸν Γορίλλαν διὰ τῆς ἀρκούντως ἀκριβοῦς καὶ εὐκρινοῦς ὅπως ἐξεγείρη τὰ μάλιστα ὀδοιπόρους καὶ ἐπιστήμονας πανταχόθεν ἐδόθησαν παραγγεῖλαι περὶ προμηθείας πιθήκου τοσοῦτον θαυμασίου.

Μόρια κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἄξια λόγου καὶ διάφορα τοῦ ζώου τούτου ἐστάλησαν εἰς Ἀμερικὴν, Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν.

Δεκεμβρίῳ μηνὶ τοῦ 1847 κρανία ἐστάλησαν ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου Wagstaff εἰς τὸν κ. Stutchbury, ὅστις ἔσπευσε νὰ τὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐπιστήμονος κ. Owen ὁὗτος δὲ ἤρξατο παραχρῆμα τὴν λαμπρὰν σειρὰν τῶν ἐρευνῶν περὶ ὀστεολογίας τοῦ Γορίλλα.

Νοεμβρίῳ μηνὶ τοῦ 1851 ὁ κ. Ford ἔστειλε σκελετὸν εἰς τὴν Ἀμερικὴν μετὰ σημειώσεων ἀκριβῶν περὶ τῶν ἡθῶν καὶ τῆς κατοικίας τοῦ πιθήκου, αἵτινες πάραυτα ἐδημοσιεύθησαν ἐν ταῖς Proceedings τῆς Ἀκαδημίας τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐν Φιλαδέλφειᾳ.

Μηνὶ Φεβρουαρίῳ τοῦ 1852 ὁ κ. Kneeland ἐδημοσίευσε πραγματείας περὶ τοῦ σκελετοῦ τοῦ ἀποσταλέντος εἰς Βοστώνην ὑπὸ ἱεραποστόλων ἀμερικανῶν ἐν Γαβώνη.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ κ. Owen ἔλαβεν ἐκ Γαβώνης δεύτερον σκελετὸν ἀρσενικοῦ ἐφήβου ἀποσταλέντα ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου Harris, ἐν κρανίον ἐκ τοῦ αὐτοῦ τύπου, ἕτερον ὑπερμέγεθες ἐκ τοῦ ποταμοῦ Danger προσελθόν, καὶ τρεῖς γνάθους ἐξ ἄλλων κρανίων ἅτινα περιεγράφησαν εὐθὺς παρ' αὐτοῦ καὶ ἐξετέθησαν κατ' ἀντιπαραβολὴν ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ Μουσείου τῶν χειρουργῶν ἐν Λονδίῳ.

Ἐπὶ τέλους καὶ τὸ Μοσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας τῶν Παρισίων ἐπλουτίσθη διὰ πολλῶν ἀποστολῶν.

Ὁ κ. Gautier-Laboullay, χειρουργὸς τῆς κορδέτας Aube, σταθμεούσης εἰς τὰ ὕδατα τῆς Γαβώνης, ἤρουνσεν ἀπὸ τοῦ 1846 τὰ ἔχνη τοῦ πιθήκου τούτου, οὗ «ἡ γειτονία ἐνέπνεε τὸν μέγιστον φόβον εἰς τοὺς μαύρους.»

«Καὶ ἂν μοι δώσης ὄγκον χρυσίου ὡς τὸ ὄρος τοῦτο οὐδέποτε θὰ δοκιμάσω.» Τοιαύτη ἦτο ἡ ἀπάντησις τῶν ἰθαγενῶν πρὸς πᾶσας τὰς αἰτήσεις καὶ τὰς προσφορὰς του.

Ἐν τοσοῦτῳ κατόρθωσε τὴν προμήθειαν κρανίου τοῦ ὁποιοῦ ὁ ἄγριος καὶ φρόνιμος χαρακτήρ ἐδιπλασίασε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς προμηθείας ὁλοκλήρου τοῦ ζώου.

Μετὰ πολλὰς προσπάθειας ἀπελήπισθη περὶ τοῦ κατορθωτοῦ τῆς εὐχῆς, ὅταν οἱ κκ. Walker καὶ Wilson, ἱεραπόστολοι ἀμερικανοὶ, εἶχον

τὴν σπανίαν τύχην νὰ προμηθεύωσι δύο σώματα Γορίλλων ἐφήβων ὁ εἰς ἐστάλη εἰς Βοστώνην, ὁ δὲ δεύτερος ἐδωρήθη ἐλευθερίως πρὸς τὸν κ. Gautier, ἦτο δὲ θηλυκός. Δυστυχῶς ἡ ἀδυναμία τῆς προμηθείας τοῦ ἀναγκαίου οἰνοπνεύματος πρὸς διατήρησιν ζώου τοσοῦτον μεγάλου, ἦτο ἡ αἰτία τοῦ νὰ μὴ κοιμισθῆ εἰς Εὐρώπην μετὰ σαρκίος.

Ὁ κ. Gautier ἠρέσθη νὰ παρασκευάσῃ τὸν σκελετὸν ὁ ὅποιος τὴν σήμερον ἀποτελεῖ μέρος τῆς γαλλικῆς συλλογῆς μετὰ τοῦ κρανίου θηλυκοῦ ἐφήβου καὶ τοῦ κρανίου ἀρσενικοῦ μεγέθους καὶ ἰσχύος ἀξιολόγου.

Ἐπὶ τέλους, τῷ 1851, ἀφίκοντο εἰς τὸν λιμένα τοῦ Lorient διὰ φροντίδος τοῦ κ. Charles Pénand δύο Γορίλλαι ἀρσενικοὶ διατηρούμενοι ἐν οἰνοπνεύματι, διὰ πρῶτην δὲ φοράν ἐκοιμήθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην οἱ ἐξωτερικοὶ καὶ δεινοὶ χαρακτήρες τοῦ φοβεροῦ τούτου ζώου.

Ἐκ τῶν δύο τούτων Γορίλλων ὁ εἰς ἦτο ἐφηβος, ὁ δ' ἄλλος νέος ὁ τελευταῖος συνελήθη ζῶν, ἀπέθανε δὲ δυστυχῶς κατὰ τὴν μεταφορὰν του.

Ὁ ἀρσενικὸς ἐφηβος ἦτο δῶρον τοῦ διδάκτορος Franquet, ὁ ὅποιος τὸν ἠγόρασε παρ' αἰθιοπῶν. Τὸ γιγάντιον τοῦτο ζῶον εὐρέθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νεκρὸν, διότι ἔφερε τὰς οὐλὰς ἀρχαίων τραυμάτων, ἐξ ὧν τινὰ ἦσαν βαρύτατα, ἀλλ' ἅπαντα εἶχον συνουλωθῆ, ἄνευ σημείου προσφάτου βλάβης.

Ὁ νεκρὸς προσεφέρθη διαδοχικῶς εἰς Εὐρωπαίους καὶ Ἀμερικανούς, οἵτινες ἠρνήθησαν νὰ τὸν ἀγοράσωσι διὰ τὰ ζητούμενον ὑπέρογκον τίμημα ἄλλ' ἡ σῆψις κατέστησεν ἐπειγούσαν τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως, οἱ πωληταὶ ἔγειναν εὐμεταχειριστότεροι καὶ ὁ Franquet ἠγόρασε τὸ ζῶον, τὸ ὅποιον προώρισεν διὰ τὸν βοτανικὸν κήπον τῶν Παρισίων.

Ἄλλὰ πῶς νὰ διατηρηθῆ ὁ ὑπερμέγεθες νεκρὸς; πῶς νὰ εὐρεθῆ ἡ ἀπειρος ποσότης οἰνοπνεύματος ἡ ἀναγκαία πρὸς συντήρησιν του; Εὐτυχῶς ἡ ἀτμόπλους φρεγάτα Eldorado ἐστάθμευσεν ἐν Γαβώνη καὶ εἶχε πλοίαρχον τὸν ναύαρχον κ. Pénand, εὐνοῦστατα διακείμενον ὑπὲρ τοῦ Μουσείου.

Ὁ κ. Pénand ἐφρόντισεν περὶ πάντων εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. Franquet ἔθεσε πῖθον χωρητικότητος 367 λίτρων, ἵνα περιλάβῃ τὸν Γορίλλαν, προσέφερε τὸ ἀνγκαῖον οἰνοπνεῦμα ὅπως πληρώσῃ τὸ μέγα τοῦτο δοχεῖον καὶ ἐδέχθη προθύμως νὰ τὸν λάβῃ εἰς τὸ πλοῖον καὶ κομίσῃ εἰς Γαλλίαν.

Οἱ δύο Γορίλλαι οἱ κοιμισθέντες ὑπὸ τοῦ Pénand εὐθὺς ὡς ἠνοήθησαν οἱ πῖθοι ἐφωτογραφήθησαν κατ' ὄψιν καὶ ἐκ πλαγίου ἐφωτογραφήθη δὲ ὁ μὲν μέγας Γορίλλας κατὰ τὰ ἄνω ἡμισυ τοῦ σώματος, ὁ δὲ μικρὸς ὀλόκληρος. Αὐ-

τοῦ εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς ἐπιστήμονας καὶ καλλιτέχναις, ὅσοι ἔχουσι χρεῖαν νὰ τοὺς ἐπισκεφθῶσι.

Οἱ δύο Γορίλλαι ἐζωγραφήθησαν ὑπὸ τοῦ Werner, τοῦ δεξιοῦ ζωγράφου τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ὅστις ἐποίησε καὶ δύο εἰκόνας φυσικοῦ μεγέθους, κατ' ὄψιν καὶ ἐκ πλαγίου, τῆς χειρὸς καὶ τοῦ ποδὸς τοῦ ἐφήβου Γορίλλα.

Ὁ κ. Stahl, ὁ ἐπὶ τῶν πλαστικῶν ἐργασιῶν τοῦ Μουσείου, ἔλαβεν ἀπομάγματα τῆς χειρὸς καὶ ὄλης τῆς προτομῆς, ἄξια ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν τῆς δεδοκιμασμένης εὐφυΐας τοῦ καλλιτέχου τούτου.

Τέλος ὁ κ. Poortmann ἀπέτελεσεν μετὰ πάσης ἀκριβείας καὶ ἐπιμελείας ἀγαλμάτιον τοῦ ἐφήβου Γορίλλα σμικροθέντος εἰς τέταρτον τοῦτο διευκόλυνεν αὐτῷ ὕστερον τὴν δύσκολον ταξιδερμικὴν προπαρασκευὴν τῶν δύο πιθήκων, οἱ ὁποῖοι εἶναι βεβαίως τὰ περιεργότατα τῆς στοᾶς ζῶα.

Οὗτοι εἶναι οἱ δύο Γορίλλαι, τοὺς ὁποίους οἱ Παρίσιοι καὶ δύναται τις νὰ εἶπῃ καὶ ὅλη ἡ Εὐρώπη εἶδον μετὰ τοσοῦτου διαφέροντος ἐν ταῖς στοαῖς τοῦ Μουσείου ἢ ἐν τῇ παγκοσμίᾳ ἐκθέσει τοῦ 1855, ἐνθα εἶχον ἐκτεθῆ.

Πολλὰ ἀποστολαὶ ἐγένοντο ἔκτοτε εἰς τὸ Μοσεῖον καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς μίᾳ κεφαλή καὶ πολλὰ ὀστά, δῶρον τοῦ κ. Franquet, ὁ ὅποιος εἶχε ζῶν τὸ ζῶον τρία δέρματα Γορίλλων προσερχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Aubry-Lecomte, ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ ἐν Γαβώνη δύο ἄλλοι Γορίλλαι εἰς δέρματα, μήτηρ καὶ τεκνίον, περιπλέον ὁ σκελετὸς τῆς μητρὸς, δωρηθέντες ὑπὸ τοῦ κ. Gaillard, διαδόχου τοῦ κ. Aubry-Lecomte ἐν Γαβώνη.

Ἐπὶ τέλους θὰ μνημονεύσωμεν τοὺς δύο ὠρχίους Γορίλλας λησθέντας ἐν οἰνοπνεύματι, ὁ μὲν παρὰ τοῦ κ. M. Verreaux καὶ ὅστις τὴν σήμερον ἀνήκει εἰς τὸ Μοσεῖον τῆς Βιέννης, ὁ δὲ παρὰ τοῦ κ. Auzoux, ὅστις τὸν προώρισεν εἰς ἀνατύπωσιν πολλῶν ἀντιτύπων τῆς βοήθειᾳ τῶν ἰδίαζουσῶν ἐργασιῶν τῆς πλαστικῆς ἀνατομίας, καὶ τὰ δέρματα καὶ τοὺς σκελετοὺς τοὺς ἀνήκοντας εἰς ἄτομα παντὸς φύλου καὶ ἡλικίας καὶ κοιμισθέντας ὑπὸ τοῦ κ. Duchailu.

Τὰ ὑλικά ταῦτα ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς πολλὰς πραγματείας γενομένας πρὸς διαφόρους σκοποὺς, ἦτοι εἰς τοῦ Blainville, τοῦ Dureau de la Malle, τοῦ Duvernoy καὶ τοῦ Isidore-Geoffroy Saint-Hilaire ἢ τελευταία πραγματεία διακρινομένη μεταξὺ ὄλων διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν περὶ τὴν ἐπιφύλαξιν ἐν τῇ κρίσει καὶ τὴν βαθύτητα τῆς γνώσεως, ἐχρησίμωσεν ἡμῖν κυριώτατα πρὸς τὴν παρούσαν μελέτην.

Τέλος παρὰ τοῦ Duchailu, ὅστις κατόκησεν ἐπὶ μακρὸν ἐν Γαβώνη τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἐ-

ποίησε πολλές και μακράς πορείας εις τὰ ἔσω τῆς Ἀφρικῆς, ἔχουσαν μελέτην ἀκριβεστάτην και ἀξιολογωτάτην περιεχομένην ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν ὀδοιποριῶν αὐτοῦ. Θηρεύσας και αὐτὸς ὁ Ἰδιος τὸν Γορίλλαν εἰς πολλές χώρας, ἐν μέσῳ αἰθιοπικῶν φυλῶν, γειτονικῶν τῶν τόπων ἐνθα εὐρίσκονται τὰ ζῶα ταῦτα, παρέδωκεν ἡμῖν γνώσεις ἀκριβεῖς και νέας περὶ τῶν ἡθῶν και ἔξεων αὐτῶν, περὶ τῆς φυσικῆς τῶν ἱστορίας ὡς και περὶ τῶν παραδόσεων και μύθων εἰς οὓς ἔδωκαν ἀφορμὴν παρὰ τοῖς αὐτόχθοισιν. Τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ πλέον ἢ ἅπασι ἐποιοσάμεθα χρῆσιν ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ.

B'

Ὁ Γορίλλας εἶναι τὸ σῶμα μέγας.

Τὸ μέγεθος αὐτοῦ παραλλάσσει ἀπὸ 4 μ., 65 εἰς 4 μ., 80.

Ἡ συνήθης τοῦ σώματος αὐτοῦ στάσις εἶναι πλαγία, ἡ πορεία δὲ κατὰ τὸ ἡμισυ δίπους. Ἰδοῦ ἡ περιγραφή αὐτοῦ.

Τὸ δέρμα μέλας καλύπτεται ἀπὸ τρίχας μελανοφαίας μακροτέρας τῶν δύο ἀγγλικῶν δακτύλων ἐπὶ τῶν βραχιόνων. Τρίχες ὑπόπυρροι και τραχεῖαι, ἀπὸ κορυφῆς τῆς κεφαλῆς μέχρι τῆς βάσεως τοῦ λαιμοῦ ἐκτεινόμεναι, ἀποτελοῦσι τὸν στέρνον. Τρίχες μέλανες και λευκαὶ ποικίλλουσιν ἐκ πλαγίας τὸ σῶμα· τὸ τοιοῦτο δὲ δίδει εἰς τὸ ὅλον χροιάν ὑπόλευκον τοῦ σιδήρου.

Ἐξ ὧμων καθ' ὑπερβολὴν πλατέων και ἰσχυροτάτων φύονται βραχιόνες μυῶδεις, μακρότεροι τῶν τοῦ ἀνθρώπου, βραχύτεροι δὲ τῶν τοῦ Σιμπατζε, καθήκοντες μέχρι μέσης κνήμης. Αἱ χεῖρες εἶναι παχεῖαι, εὐρωστοί, συνεσταλμένοι, μελάνταται, τυλώδεις, ἔχουσι δὲ παλάμην μὲν εὐρεῖαν σχεδὸν ὡς τὰ νῶτα, ἀναλογίαν δὲ ὡς αἱ τοῦ ἀνθρώπου, και εἶναι τριχῶδεις μέχρι τῆς ἀρχῆς τῶν δακτύλων· ὁ ἀντίχειρ εἶναι βραχὺς, ἀντιστροφόμενος, εὐπαγῆς, βραχύτερος τοῦ ἡμίσεος τοῦ μέσου δακτύλου. Οἱ δάκτυλοι εἶναι βραχεῖς και παχύτατοι, ἀλλ' ἤττον ἐλεύθεροι και ἤττον τελείως διηρημένοι τῶν τοῦ ἀνθρώπου· ἡ περιφέρεια τοῦ μέσου δακτύλου ἀνέρχεται μέχρις ἐξ δακτύλων· οἱ ὄνυχες εἶναι πλατεῖς, μέλανες, ἀδροὶ, λίαν τετριμμένοι, και ἐλάχιστον υπερβάλλοντες τὸ ἄκρον τῶν δακτύλων.

Ἡ γαστήρ αὐτοῦ εἶναι ὑπερμεγέθης, σφαιροειδῆς, προέχουσα, παρεκκεχυμένη κατὰ τὰ πλευρά. Αἱ κνήμαι ὡς πρὸς τὸ σῶμα αὐτοῦ εἶναι βραχεῖς, πάντοτε ὀλίγον κεκαμμένα, ἄνευ μεσοκνήμιου.

Οἱ πόδες, ἡ αἱ ὀπίσθια χεῖρες, δυνατώτεροι και ληπτικώτεροι τῶν προσθίων χειρῶν, εἶναι διπλάσιον μακροὶ και παχεῖς τοῦ ποδὸς τοῦ ἀνθρώπου και ὡς παρὰ τούτῳ φέρουσιν ὄνυχας πλατεῖς καλύπτοντας τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων, ὧν οἱ τρεῖς μέσοι εἶναι ἤττον ἐλεύθεροι και διη-

ρημένοι ἢ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ και υπερβάλλουσι τὸν μέγαν και μικρὸν δάκτυλον.

Ἡ κεφαλὴ εὐρωστος, λίαν ἐπιμήκης και συμπεπαισμένη, εἶναι οἰοῦνται ἐμπειρημένη ἐν τοῖς ὧμοις. Τὸ ζῶον φαίνεται μὴ ἔχον λαιμὸν, τοῦτο δὲ αὐξάνει τὸ στρογγύλον τοῦ εἶδους αὐτοῦ.

Τὸ κρανίον κείται παντελῶς ὀπισθεν τῆς ὀφθαλμῶν και εἶναι σχεδὸν πάντῃ ἐπίπεδον. Ἐπικάθεται δὲ αὐτοῦ περικράνιος χιτῶν παχὺς και ἀντιστατικός, και ἔχει ὕψος 2 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, ἰδίᾳ ὀπισθεν ἐξ αὐτοῦ λαμβάνουσιν ἀρχὴν μὲς ἰσχυροὶ, οἱ τῆς ὀπισθίας κεφαλῆς και τοῦ τραχήλου τοῦ ζῶου· οὕτως ἀνυψοῦται ὁ ἐξωτερικὸς πλάγιος τῆς ὀφθαλμῶν χαρακτήρ, ἡ δὲ φανερά περιφέρεια ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς παρίσταιται πολλῶ ἀνωτέρα τοῦ κύτους τοῦ κρανίου. Ἡ γωνία τῆς ὀφθαλμῶν φαίνεται διὰ τοῦτο ἤττον ὀξεῖα ἢ εἶναι πραγματικῶς.

Ἡ ὄψις εἶναι μέλαινα, τετραγώνος, κεχαραγμένη ὑπὸ πολλῶν και βαθειῶν ρυτίδων γυμνῶν ἀπὸ τρίχας, ἐξαιρέσει τῶν πλευρῶν και κάτωθεν τοῦ γενείου.

Τὸ στόμα αὐτοῦ εἶναι μέγα και ἀνοικτὸν φέρον χεῖλη εὐθείας τομῆς και ἄνευ ἐρυθρᾶς ἐπιφανείας ἐν τοῖς ἄκροις ὡς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, ἐκ τούτων δὲ διαφαίνεται γνάθος προέχουσα φοβερά, κινουμένη ὑπὸ μυῶν ἐκτάκτου δυνάμεως, κεκοσμημένη ὑπὸ γελασίνων ὀδόντων ὑπερμεγεθῶν, ἀληθῶν δικελῶν τεταγμένων κατ' εὐθεῖαν σχεδὸν γραμμῆν· οἱ ὑπερμεγέθεις κυνῶδοντες, εἰδός τι ἀμυντηρίων, υπερβάλλουσι κατὰ πολλὸν, ἰδίως οἱ κάτω, τὸ ὕψος τῶν γελασίνων. Οἱ γόμφιοι ὀδόντες εἶναι πλατεῖς, χονδροὶ, ἀντιστατικοί, φέροντες κορυφᾶς, ἀνὰ πέντε ἢ ἐξ τῶν ὀπίσθων μετὰ πτέρων ἔχουσιν οἱ κάτωθεν. Ἡ λευκότης τῶν φοβερῶν τούτων ὀδόντων ἀντιμάχεται πρὸς τὴν ἐρυθρὰν βάσιν τῆς γνάθου.

Οἱ τένοντες τῶν γνάθων καθ' ὑπερβολὴν παχεῖς πλατύνουσι τὰ κάτω τῆς ὀφθαλμῶν και αὐξάνουσι τὴν ἐκφρασιν δυνάμεως και ἀγριότητος.

Ἡ ῥίς συνίσταται ἐκ δύο μυκτῆρων πλατύτατα ἀνοικτῶν και ἐγγυτάτων πρὸς ἀλλήλους, ἐρειδομένων ἐπὶ χόνδρου ἰσχυροῦ ἀνυψοῦντος τὰς ἄνω και τὰς πλαγίας πλευρᾶς, και προσηρμοσμένων ἐν κοιλώμασιν, ὧν τὰ ἄνω χωροῦσιν ὡς περιστέγιον κάτωθεν τῶν ὀπίσθων τῆς ῥίνος.

Οἱ ὀφθαλμοί, περισκεπεῖς ὑπὸ βλεφαρίδων σπανίων, βραχειῶν και σκληρῶν, εἶναι μεγάλοι, ὑπόπυρροι, λίαν κοῖλοι και υπερβάλλοντες ὑπὸ τῆς ὑπερμεγέθους προβολῆς τῆς καμάρης τῶν ὀφθαλμῶν, ἧτις εἶναι γυμνὴ τριχῶν και δίδει εἰς τὴν ὄψιν χαρακτηριστῆρα ἀλλόκοτον, ἀγριον και σκαιόν.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ὄψις τοῦ φοβεροῦ τούτου πιθήκου· μικρὸν κρανίον, πρόσωπον μέγα, μυκτῆρ προέχων, γνάθος φοβερά, ὀδόντες ὑπερμεγέθεις κινούμενοι ὑπὸ μυῶν ἰσχυρῶν, τέσσαρες γιγάντικαι χεῖρες ἐκτάκτου δυνάμεως προσηρμοσμένα

ἐπὶ σώματος κολοσιαίου, παρ' ᾧ διαφαίνονται πανταχόθεν αἱ ἐξοχαὶ τῶν μυῶν αὐτοῦ.

Δὲν ὑπάρχει ζῶον, λέγει ὁ Duchailu, ἔχον μᾶλλον ἐπιφρόδον και ὀλεθρίαν ἐπίθεσιν τοῦ Γορίλλα.

Πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ λαμβάνει θέσιν ἀντιμέτωπον ἔχων τοὺς βραχιόνες αὐτοῦ οἰοῦνται ὅπλα ἀμυντικά, ὡς ἀληθέστατος πυγμαχός, ἀλλ' ὑπερτερὸν τούτου, καθόσον οἱ βραχιόνες αὐτοῦ εἶναι μακρότατοι και ἀπαραμίλλου δυνάμεως και καθόσον ἔχει τέσσαρας χεῖρας.

Ὁ Γορίλλας βαδίζει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τετραποδίτη, τοὺς πόδας στηρίζει κατὰ πλάτος ὡς και ὁ ἀνθρώπος, ἄπτεται δὲ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ πέλματος και τοῦ μεγάλου δακτύλου· τὰ σκέλη σχηματίζουσιν ὀξεῖαν γωνίαν κατὰ τὴν κνήμην· αἱ χεῖρες ἀνοικταὶ στηρίζονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὀπισθεν και ἐξωθεν τῶν ποδῶν· τὸ ὕψιον τῶν δύο τελευταίων φαλάγγων τῆς χειρὸς στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· οἱ βραχιόνες εἶναι σχεδὸν παράλληλοι πρὸς τὸν ἄξονα τοῦ σώματος, ὅν ὑποστηρίζουσιν ὀπισθεν τῶν ποδῶν. Ἡ πορεία αὐτοῦ εἶναι κίνησις ἀμφίβροπος προερχομένη ἐκ τοῦ ὅτι ἡ μία πλευρὰ προβαίνει και περιστρέφεται πρὸς τὴν ἀντίθετον, αὐτὴ δὲ ἐκ περιτροπῆς ποιεῖ τὸ αὐτὸ, τοῦτο δὲ δίδει εἰς τὸ ζῶον τάλαντευμα ἰδιάζον.

Ἡ ταχύτης τοῦ δρόμου αὐτοῦ εἶναι μεγάλη.

Ἐνίοτε ἀνορθοῦται ἐπὶ τῶν κνημῶν, οὐδέποτε ὅμως κατορθώνει τελείαν ὀρθόστασιν· τὸ σῶμα του εἶναι πάντοτε κεκλιμένον πρὸς τὰ ἐμπρός, αἱ δὲ κνήμαι ἐλαφρῶς λιγυσμένοι ἔνεκα τῆς εἰδικῆς κατασκευῆς τῶν ὀστέων τῆς συναρθρώσεως τοῦ ἰσχίου. Ἐν τούτοις εἶναι ὀλιγώτερον ἐπικλινεῖς τοῦ Σιμπατζε.

Ὁ Γορίλλας ζῆ σχεδὸν πάντοτε ἐπὶ γῆς, εἰ και ἀναρρήχεται ἐνίοτε, ἰδίως ὅπως συλλέξῃ κόκκους και καρύδια.

Ὅταν τελειώσῃ ἡ συλλογὴ, κατέρχεται ὅπως ἀνέλθῃ εἰς τὸ γειτονικὸν δένδρον, διότι δὲν δύναται ὡς ἐκ τῆς κατασκευῆς του νὰ πηδήσῃ ὡς οἱ ἄλλοι πίθηκοι μετὰ τῆς αὐτῆς δεξιότητος ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον και ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον.

Ὁ πίθηκος οὗτος, ἀν και ἔχῃ ἰσχυρὰν γνάθον, εἶναι μολαταῦτα φυτοφάγος· ὁ κ. Duchailu, ὅστις ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐθήρευσεν και ἐφόνευσε μέγαν αὐτῶν ἀριθμὸν, παρετήρησε πάντοτε ὅτι ὁ στόμαχος περιεῖχε μόνον φυτικὴν τροφήν. Ἀγαπᾷ πολὺ τὸν ζαχαροκάλαμον και τὰ ἄμωμα, τρέφεται δὲ ἐκ κόκκων και καρπῶν, οἱ ὅποιοι γίνονται ἐπὶ δενδρυλλίων ὀλίγων ὑψηλῶν, ἐκ τοῦ χυμοῦ δένδρων τινῶν, τὰ ὅποια διασχίζει διὰ τῶν κυνοδόντων αὐτοῦ, και ἐκ καρυδίων τῶν ὀπίσθων τὸ κέλυφος εἶναι τοσοῦτον σκληρὸν ὥστε χρειάζεται βαρὺ σφυρίον ὅστις θελήσῃ νὰ τὰ ἀνοίξῃ.

Ὁ Γορίλλας διατρίβει εἰς τὰ μᾶλλον ἀπομακρυσμένα και σκοτεινὰ μέρη τοῦ δάσους, ἐκλέγει δὲ κοιλάδας βαθείας πλησίον ῥυακίων και ποταμῶν. Ἐνταῦθα τὰ δροσερὰ ὕδατα συνδυάζονται πρὸς τὴν θερμότητα τῆς ἡμέρας διατηροῦσιν ἀφθονον φυτεῖαν, διὰ τῆς πυκνότητος αὐτῆς ἀποκρύπτουσαν τὴν οἰκογένειαν, παρέχουσι δὲ και ἀφθόνους καρποὺς πρὸς τροφήν.

Ἡ προσφιλέα αὐτοῦ φωλεὰ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ ὑψωμάτων ἀποτόμων ἢ ἐν μέσῳ τῶν βράχων ὀροπεδίου εἰς ἃ δὲν εἰσδύει πολὺ φῶς.

Τρέχει δὲ πολὺ, και δὲν εὐρίσκειται ἐπὶ δύο ἡμέρας κατὰ συνέχειαν εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους. Ἀποκλειστικῶς φυτοφάγος και πολυφάγος ἐν βραχεῖ ἀπέδρασε τὰ πάντα και ἀναγκάζεται νὰ ἀποδημήσῃ ἕως ἀναζητήσῃ τὴν τροφήν του.

ΘΑΙΝΕ.

Ἐκεῖ τὸ ζῶον.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ

Ἐκ τῶν τοῦ Γερβίνου.

... Τριακοντούτης και ἐν πάσῃ ἀκμῇ τῆς δυνάμεως, ὅτε τὸ πρῶτον ἐνεφανίσθη ἐν Ἑλλάδι ὁ Μαυροκορδάτος, ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς κατὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς Ἑσπερίας μεμορφωμένης ἑλληνικῆς νεολαίας, θὰ παρίστατο βεβαίως, ἀν προὔπῃρχεν ἐν τῇ χώρᾳ βάσις τις αἰαδήποτε πολιτισμοῦ, ὡς ὁ προσφορώτατος πάντων πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος ἡγέτης, οὐ μόνον ἔνεκα τοῦ ἐπιφανοῦς αὐτοῦ γένους, τῆς παιδείας, τῆς πνευματικῆς ὑπεροχῆς και τῆς γνώσεως ἣν εἶχε τῶν δυτικῶν γλωσσῶν και πραγμάτων, ἀλλὰ και τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῆς δεξιότητος, τοῦ ἠθικῶς ἀμώμου χαρακτήρος του, τῆς διοικητικῆς αὐτοῦ ἐμπειρίας, τῆς περὶ τὰ χρηματικὰ χρηστότητος και τῆς ἠπίας και συνδιαλλακτικῆς του φύσεως. Πιστὸς εἰς τὰς φιλολογικὰς τῆς οἰκογενείας του συνηθείας, εἶχε γράψῃ γαλλιστὶ διατριβὴν τινὰ «Περὶ τῶν εἰσβολῶν τῶν Τούρκων εἰς τὴν Εὐρώπην και τῶν ἐπικρασιῶν αὐτῶν», ἀπολεσθεῖσαν κατὰ τινὰ ἔξοδον τῶν Τούρκων ἐκ τῶν Πατρῶν, ὅπου παρευρέθη και ἐκινδύνευσε μάλιστα προσωπικῶς ὁ Μαυροκορδάτος. Ὡς εὐρωπαϊκῶς ἀνατετραμμένος ἀνὴρ, ὡς διπλωμάτης και φαναριώτης, ἔσχεν ἀναγκαστικῶς πολεμικοὺς αὐτοῦ τοὺς στρατιωτικοὺς ὀλιγάρχους, οἵτινες ἤρκει μόνον νὰ ἐπιδεικνύωσι τὸ φρόνικον αὐτοῦ και τὰς διόπτρας, ὅπως καθιστῶσιν αὐτὸν γελοῖον πρὸς τὰ ἡμιάγρια ἐκεῖνα στίφη. Αὐτὸν δὲ πάλιν ἀπέτρεπεν ἀναγκαστικῶς ἡ φύσις του τῶν ἀγρίων ἐκεῖνων ἀναρχικῶν, ἄγους μᾶλλον πρὸς τοὺς τακτικοὺς και τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξιν ἐπιθυμοῦντας. Πάντες οἱ ὅπως δῆποτα ἐπιστημονικῶς, πολιτικῶς και ἠθικῶς μεμορφωμένοι, ὡς ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Τρικυδύης, ἐκλινον πρὸς αὐτόν. Τὸν λεπτῶς ἀνατετραμμένον Ἀλέξ. Καντακουζηνὸν ἀπέσπασε διὰ τῶν ἐλκυστικῶν του τρόπων ἀπὸ τοῦ Ἰψηλάντου· οἱ πλοῖοι

καὶ ἔμπειροι νησιῶται ἐγένοντο πιστοὶ αὐτοῦ ὀπαδοί· ὁ λόρδος Βύρων ὠνόμασεν αὐτὸν ἄξιον τῶν καλλίστων χρόνων τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος· οἱ δὲ κόλακες τὸ ἡσμένίζον θεωροῦντες αὐτὸν ὡς τὸν Ἑλληνα Οὐώσιγκτων. Ἴνα καταστῇ ὁμοῦς ὁ Μαυροκορδάτος ἐφάμιλλος τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ παρὰ τῷ λαῷ ἐκείνῳ καὶ ἐν τῇ καταστάσει ἐκείνῃ τῶν πραγμάτων, ἔπρεπε νὰ κατέχη, πλὴν τῆς στρατιωτικῆς τοῦ Οὐώσιγκτων ἔμπειρίας, καὶ πᾶσαν τὴν ἀρχικὴν φιλοδοξίαν, τὴν ἐλαστικότητα καὶ τὴν πολεμικὴν εὐτυχίαν τοῦ Βολιβάρ, ὡς κατέχευε τὴν ἀδιάπτωτον αὐτοῦ καρτερίαν καὶ τὴν πατριωτικὴν του αὐταπάρνησιν. Ἐπρεπε νὰ ἔχη, ὡς πρὸς τὴν διαγωγὴν τῆς ἀλλοδαπῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα, οἷαν εὐτυχίαν εἶχεν ὁ Βολιβάρ ὡς πρὸς τὴν διαγωγὴν τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν, ὅπως κατορθώσῃ νὰ ἐπιβληθῇ, ὡς ἐκεῖνος, εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲν διὰ τῶν μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς σχέσεών του, εἰς ταύτην δὲ διὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπιρροῆς αὐτοῦ. Χωρὶς ὁμοῦς τῶν πλεονεκτημάτων τούτων καὶ καθ' ἣν ἐποχὴν οὐχὶ περὶ ὀργανισμοῦ καὶ τάξεως ἀλλὰ περὶ πολέμου καὶ δυνάμεως προέκειτο ἐν Ἑλλάδι, παρέσυρεν αὐτὸν κατ' ἀναπόδρασον ἀνάγκην ἢ φορὰ τῶν πραγμάτων εἰς τῶν δευτερογωνιστῶν τὰς τάξεις, ὅπου ὅτε μὲν ταύτης ὅτε δ' ἐκείνης σύμμαχος τῆς μερίδος, σήμερον τούτους καὶ αὐριον τοὺς ἄλλους τῶν κοινῶν ὀλετήρας εἶχεν ἀντιπάλους καὶ πολεμίους.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ). Α. Σ. Β.

ΟΙ ΗΓΕΜΟΝΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑΝ

Μὲ ὄλον τὸν πρὸς τὴν βασιλικὴν μεγαλειότητα ὀφειλόμενον σεβασμὸν, θὰ εἰπωμέν τινα περὶ τοῦ μαγειρικοῦ γούστου τῶν ἐστεμμένων κεφαλῶν καὶ τῶν ἀρχηγῶν Κρατῶν τῆς Εὐρώπης.

Ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Γεώργιος εἶνε εὐχαρὶς εἰς τὴν τράπεζαν, τρώγει ὀλίγον καὶ μετ' ἀπιστεῦτου ταχύτητος, προτιμᾷ δὲ τὸν μαῦρον ἄρτον τοῦ στρατιώτου.

Ὁ στρατάρχης Μὰκ Μαὼν εἶνε ὀλιγαρκῆς, διακριτικὸς, ποτὲ δὲν κάμνει παρατηρήσεις διὰ τὰ φαγητὰ, πίνει ὀλίγον, ἀγαπᾷ καθ' ὑπερβολὴν τὰ ὀπωρικά.

Ἡ βασίλισσα Βικτωρία, ὀλιγαρκῆς, ἀγαπᾷ τὸ θόειον κρέας καὶ τὰ γλυκύσματα.

Ἀλέξανδρος ὁ Β' τρώγει καλὰ καὶ πίνει καλήτερα, ἀγαπᾷ τὸν καμπανίτην καὶ τὸν οἶνον τῆς Βουργουνδίας, τῷ ἀρέσκει πολὺ τὸ κυνήγιον.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας πίνει λαμπρὰ, ἀγαπᾷ τὸ κρέας, τὰ δῖπυρα, εἶνε δὲ ἀπλοῦς καὶ ζωηρὸς εἰς τὴν τράπεζαν.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας εἶνε σύννους εἰς τὴν τράπεζαν, ἀγαπᾷ τὸ πρόβιον κρέας καὶ τὸ κυνήγιον (μεγάλων ζώων)· τῷ ἀρέσκουν οἱ οὐγγρικοὶ οἶνοι καὶ ὁ βορδιγάλειος.

Ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ εἶνε φοβερὸς κυνηγὸς, ἀγαπᾷ διὰ τοῦτο τὸ κυνήγιον, τὰ πτηνὰ μάλιστα· κυνηγᾷ καὶ ἀγριοχοίρους, ἀλλὰ δὲν τοὺς τρώγει. Πίνει οἶνον τῆς Κώτ δ' Ὁρ.

Ἡ Α. Ὀλλανδικὴ Μεγαλειότης εἶνε λίαν εὐθυμος. Κρεωφαγεὶ καὶ ἰχθυοφαγεὶ, τῷ ἀρέσκει μάλιστα ὁ σαλομὸς καὶ οἱ παλαιοὶ βουργουνδικοὶ οἶνοι. Ἡ οἰνοθήκη του εἶνε ἐκ τῶν καλλίστων τῆς Εὐρώπης.

Ὁ βασιλεὺς τῶν Βέλγων τρώγει ὀλίγον, ἰδίως δὲ πτηνὰ τοῦ κυνηγίου. Ἀγαπᾷ κατ' ἐξοχὴν τὰς κίχλας καὶ τοὺς παλαιοὺς βουργουνδικοὺς οἶνους.

Ὁ πρῶην βασιλεὺς τοῦ Ἀνοβέρου φασιανὸς τῆς Βοημίας, ζυλόκοπτας τῆς Γαλλικίας, καπνιστὸν χοιρομήριον τῆς Στυρίας, οἶνους τοῦ Ρήνου καὶ τοῦ Μωσέλλα.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας τρώγει ὀλίγον, πίνει μετριῶς, ἀγαπᾷ μᾶλλον τοὺς οἶνους τοῦ Ὀπόρτο, συνοδευομένους ὑπὸ ζακχαρικῶν.

Ἀλφόνσος ὁ ΙΒ' ὀρέγεται καὶ αὐτὸς τὸ μικρὸν κυνήγιον, τῷ ἀρέσκουν δὲ οἱ ἰσπανικοὶ οἶνοι, ὁ βορδιγάλειος καὶ τὰ τραγήματα.

Ὁ Ἀβδούλ Χαμιδ ἔχει ἰσχυρὸν στόμαχον, ἀγαπᾷ δὲ τὸ δρύζιον, τὰ ζακχαρικά, τὰ ὀπωρικά τῆς Ἀσίας καὶ τοὺς οἶνους τῆς Βουργουνδίας.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας εἶνε ἰχθυοφάγος, πίνει δὲ παλαιοὺς οἶνους τοῦ Ρήνου καὶ βορδιγάλειον.

Οἱ βασιλεῖς τῆς Βυρτεμβέργης καὶ τῆς Βαυαρίας καὶ ὁ δούξ τῆς Βάδης δὲν ἔχουσιν ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν. Ὁ ζῦθος κόπτει τὴν ὄρεξιν.

Ζητοῦμεν συγγνώμην παρὰ τῶν Αὐτῶν Μεγαλειότητων διὰ τὰς σημειώσεις ταύτας, αἰτινες τοῦλάχιστον δὲν εἶνε κίνδυνος νὰ διαταράξωσιν οὔτε τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης, οὔτε . . . τὸν στόμαχόν των. ***

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ συντρέψῃ σκόληκα ἄνευ ἀνάγκης, κατ' οὐδένα τρόπον ἤθελον στέρξει νὰ συναριθμήσῃ μετὰ τῶν φίλων μου, ὅσον καὶ ἂν ἦνε κατὰ τὰ λοιπὰ ἄξιος ὑπολήψεως καὶ τιμῆς. Τὸ νὰ πατήσῃ τις ἐξ ἀπροσεξίας κοχλίαν ἔρποντα τὸ ἐσπέρας εἰς τὸ ἀγροτικὸν μονοπάτιον, τοῦτο δὲν εἶνε βεβαίως ἔγκλημα· ἀλλ' ὁ ἔχων καρδίαν ἀνθρώπου, ἂν ἴδῃ ἐγκαίρως τὸν κοχλίαν καὶ δὲν ἦνε κηπουρὸς ἀμυνόμενος ὑπὲρ τῶν λαχάνων του, θέλει ἀποστρέψει τὸ ἔημα ἵνα μὴ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ ταπεινοῦ ἐκείνου πλάσματος τὸ δῶρον τῆς ζωῆς ὅπερ ἔλαβε παρὰ τοῦ Ὑψίστου. (William Couper).

* Πάντες παραπονοῦνται ἐπὶ ἐλλείψει μνήμης, οὐδεὶς δὲ ἐπὶ ἐλλείψει κρίσεως. (La Rochefoucauld).